

Investe te în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Opera ional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritar nr.1 „Educa ia i formarea profesional în sprijinul cre terii economice i dezvolt rii societ ii bazate pe cunoa tere”

Domeniul major de interven ie 1.5 “Programe doctorale i post-doctorale în sprijinul cercet rii”

Titlul proiectului: “**Cultura român i modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate**”

Beneficiar: **Academia Român**

Num rul de identificare al contractului: POSDRU/159/1.5/S/136077

Universitatea *Transilvania* din Brasov

coala Doctoral Interdisciplinar

Facultatea de Litere

Ingrid TOMONICSKA

**Limite genera ioniste postdecembriste în
literatura român i în cea maghiar din
România**

**Generational boundaries in post-1989
Romanian and Hungarian Literature from
Romania**

Conduc tor tiin ific

Prof.dr.ing. Rodica ILIE

BRASOV, 2017

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE
UNIVERSITATEA "TRANSILVANIA" DIN BRAȘOV
BRAȘOV, B-DUL EROILOR NR. 29, 500036, TEL. 0040-268-413000, FAX 0040-268-
410525
RECTORAT

COMPONENȚA
Comisiei de doctorat

Numit prin ordinul Rectorului Universității *Transilvania* din Brașov
Nr. 8423 din 19.12.2016

PREȘEDINTE: Prof. univ. dr. Virgil PODOABĂ, Universitatea
Transilvania din Brașov
CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC: Prof. univ. dr. Rodica ILIE,
REFERENȚI: Prof. univ. dr. Al. CISTELECAN, Universitatea *Petru*
Maior, Târgu-Mureș
Prof. univ. dr. Caius DOBRESCU, Universitatea din
București
Conf. univ. dr. Adrian LĂCĂTUȘ, Universitatea
Transilvania din Brașov

Data, ora și locul susținerii publice a tezei de doctorat: 09.02.2017, ora
10.00, sala .

Eventualele aprecieri sau observații asupra conținutului lucrării vă
rugăm să le transmiteți în timp util, pe adresa: ingiringit@gmail.com.

Totodată vă invităm să luați parte la edința publică de susținere a tezei
de doctorat.

Vă mulțumim.

CUPRINS

pag. tez / pag. rezumat

ARGUMENT	5 / 9
1. CONCEPTUL DE „GENERAȚIE”	14 / 12
1.1. O controversă privind sfârșitul	14 / 12
1.2. Generațiile și sferele existenței	19 / 13
1.2.1. Generația biologică, generația genealogică și generația demografică ..	19 / 13
1.2.2. Generația socială	21 / 13
1.2.3. Generația istorico-politică	29 / 14
1.2.4. Generația culturală	37 / 15
1.3. Modele generaționiste autohtone	39 / 16
1.3.1. „Junimea” – primus inter pares	40 / 16
1.3.2. Transilvanismul sau (con)viuirea	48 / 17
1.4. Tipologii generaționiste	53 / 17
1.5. O posibilă matrice relațională	60 / 18
1.6. Mentori și / sau lideri – portavocele unei generații	65 / 18
1.6.1. Marius Ianu și (auto)de-limitarea radical	68 / 19
1.6.2. Attila Sántha și rocada literară	70 / 20
1.6.3. Imre-József Balázs sau cum s-a devii mentor	72 / 20
1.7. În loc de concluzii	74 / 20
2. GENERAȚIA LITERARĂ	76 / 21
2.1. Origini și abordări	76 / 21
2.1.1. Abordări ale termenului în spațiul românesc	83 / 22
2.1.2. Abordări ale termenului în spațiul maghiar din România	97 / 23
2.2. Generațiile postbelice ale literaturii române	101 / 24
2.3. Generațiile postbelice ale literaturii maghiare din România	103 / 25
2.4. Generațiile postdecembriste	105 / 25
2.4.1. O incursiune în postdecembrismul literar românesc	105 / 26
2.4.2. O incursiune în postdecembrismul literar maghiar din România	112 / 26
2.5. În loc de concluzii	118 / 27
3. MANIFESTELE CA EXPRESII-PIONIER ALE UNEI GENERAȚII	123 / 27
3.1. Origini ale termenului de „manifest”	124 / 27
3.2. Polifonia manifestului	125 / 28
3.3. Manifestul literar. Locul său în sistemul literar	128 / 28

3.4.	Avalan versus precau ie	129 / 28
3.5.	Legenda rela iilor „impuse” manifest(ar)ului.....	140 / 29
3.5.1.	Contextul istorico-politic.....	140 / 29
3.5.2.	Contextul socio-economic	141 / 29
3.5.3.	Tehnica i canalele de comunicare	142 / 29
3.5.4.	Manifestul i spa iul cultural	143 / 30
3.5.5.	Manifestul i institu ia	144 / 30
3.5.6.	Experien a personal	147 / 30
3.6.	Un manual alternativ – ABCDarul manifestelor	150 / 30
3.7.	Valen e ale manifestului	168 / 31
3.7.1.	De la „ act de na tere / atestat genealogic” la „certificat de deces” ...	168 / 31
3.7.2.	„Act de identitate i legitimare”	171 / 31
3.7.3.	„Certificat de c s torie” – asigurarea puterii.....	172 / 31
3.7.4.	„Certificat de divor ”	173 / 31
3.7.5.	Proces verbal al vechiului i al noului	173 / 31
3.8.	În loc de concluzii.....	174 / 32
4.	O SCHI A RELA IILOR LITERARE ROMÂNNO-MAGHIARE	175 / 32
4.1.	Rela iile literare româno-maghiare dup 1918	175 / 32
4.2.	Rela iile literare româno-maghiare în perioada postbelic	182 / 33
4.3.	Rela iile literare româno-maghiare în perioada post-decembrist	183 / 33
4.3.1.	Claudiu Komartin i cultura maghiar	183 / 33
4.3.2.	Imre-József Balázs – ambasador al rela iilor literare maghiaro-române184 /	34
4.4.	În loc de concluzii.....	190 / 34
	CONCLUZII.....	193 / 35
	BIBLIOGRAFIE	208 / 36

TABLE OF CONTENTS

ARGUMENT	5 / 9
1. CONCEPTUL DE „GENERAȚIE”	14 / 12
1.1. O controversă fără sfârșit.....	14 / 12
1.2. Generația și sferele existenței.....	19 / 13
1.2.1. Generația biologică, generația genealogică și generația demografică ..	19 / 13
1.2.2. Generația socială	21 / 13
1.2.3. Generația istorico-politică	29 / 14
1.2.4. Generația culturală	37 / 15
1.3. Modele generaționiste autohtone.....	39 / 16
1.3.1. „Junimea” – primus inter pares	40 / 16
1.3.2. Transilvanismul sau (con)viuirea	48 / 17
1.4. Tipologii generaționiste.....	53 / 17
1.5. O posibilă matrice relațională	60 / 18
1.6. Mentori și / sau lideri – portavocele unei generații	65 / 18
1.6.1. Marius Ianu și (auto)de-limitarea radical	68 / 19
1.6.2. Attila Sántha și rocade literară	70 / 20
1.6.3. Imre-József Balázs sau cum s-a devii mentor.....	72 / 20
1.7. În loc de concluzii.....	74 / 20
2. GENERAȚIA LITERAR	76 / 21
2.1. Origini și abordări.....	76 / 21
2.1.1. Abordări ale termenului în spațiul românesc.....	83 / 22
2.1.2. Abordări ale termenului în spațiul maghiar din România	97 / 23
2.2. Generațiile postbelice ale literaturii române.....	101 / 24
2.3. Generațiile postbelice ale literaturii maghiare din România	103 / 25
2.4. Generațiile postdecembriste	105 / 25
2.4.1. O incursiune în postdecembrismul literar românesc	105 / 26
2.4.2. O incursiune în postdecembrismul literar maghiar din România	112 / 26
2.5. În loc de concluzii.....	118 / 27
3. MANIFESTELE CA EXPRESII-PIONIER ALE UNEI GENERAȚII.....	123 / 27
3.1. Origini ale termenului de „manifest”	124 / 27
3.2. Polifonia manifestului	125 / 28
3.3. Manifestul literar. Locul său în sistemul literar.....	128 / 28

3.4.	Avalan versus precau ie	129 / 28
3.5.	Legenda rela iilor „impuse” manifest(ar)ului.....	140 / 29
3.5.1.	Contextul istorico-politic.....	140 / 29
3.5.2.	Contextul socio-economic	141 / 29
3.5.3.	Tehnica i canalele de comunicare	142 / 29
3.5.4.	Manifestul i spa iul cultural	143 / 30
3.5.5.	Manifestul i institu ia	144 / 30
3.5.6.	Experien a personal	147 / 30
3.6.	Un manual alternativ – ABCDarul manifestelor	150 / 30
3.7.	Valen e ale manifestului	168 / 31
3.7.1.	De la „ act de na tere / atestat genealogic” la „certificat de deces” ...	168 / 31
3.7.2.	„Act de identitate i legitimare”	171 / 31
3.7.3.	„Certificat de c s torie” – asigurarea puterii.....	172 / 31
3.7.4.	„Certificat de divor ”	173 / 31
3.7.5.	Proces verbal al vechiului i al noului.....	173 / 31
3.8.	În loc de concluzii.....	174 / 32
4.	O SCHI A RELA IILOR LITERARE ROMÂNNO-MAGHIARE	175 / 32
4.1.	Rela iile literare româno-maghiare dup 1918	175 / 32
4.2.	Rela iile literare româno-maghiare în perioada postbelic	182 / 33
4.3.	Rela iile literare româno-maghiare în perioada post-decembrist	183 / 33
4.3.1.	Claudiu Komartin i cultura maghiar	183 / 33
4.3.2.	Imre-József Balázs – ambasador al rela iilor literare maghiaro-române184 /	34
4.4.	În loc de concluzii.....	190 / 34
	CONCLUZII.....	193 / 35
	BIBLIOGRAFIE	208 / 36

TABLE OF CONTENTS

1.	INTRODUCTION	5 / 9
1.	THE CONCEPT OF „GENERATION”	14 / 12
1.1.	A never-ending controversy	14 / 12
1.2.	Generation and the areas of existence	19 / 13
1.2.1.	Biological, genealogical and demographic generations	19 / 13
1.2.2.	Social generations.....	21 / 13
1.2.3.	Political and historical generations.....	29 / 14
1.2.4.	Cultural generations.....	37 / 15
1.3.	National generationist models	39 / 16
1.3.1.	„Junimea” – primus inter pares	40 / 175
1.3.2.	„Transilvanism” or cohabitation	48 / 17
1.4.	Generationist typologies	53 / 17
1.5.	A possible relational matrix.....	60 / 18
1.6.	Mentors and / or leaders – spokesmen of a generation.....	65 / 18
1.6.1.	Marius Ianu and the radical (self) de-limitation	68 / 19
1.6.2.	Attila Sántha and the literary castling.....	70 / 20
1.6.3.	Imre-József Balázs or how to become a mentor	72 / 20
1.7.	Chapter conclusion	74 / 20
2.	LITERARY GENERATION.....	76 / 21
2.1.	Origins and approaches	76 / 21
2.1.1.	Romanian approaches of the term	83 / 22
2.1.2.	Approaches of Hungarians living in Romania	97 / 23
2.2.	Post-war generations in the Romanian literature	101 / 24
2.3.	Post-war generations in the Hungarian literature in Romania.....	103 / 25
2.4.	Post-1989 generations	105 / 25
2.4.1.	An insight into the Romanian post-1989 literary generation	105 / 26
2.4.2.	An insight into the Hungarian post-1989 literary generation in Romania	112 / 26
2.5.	Chapter conclusion	118 / 27
3.	LITERARY MANIFESTOS AS FIRST EXPRESSIONS OF A GENERATION	123 / 27
3.1.	The term „manifesto” – origins	124 / 27

3.2.	The polyphony of manifestos	125 / 28
3.3.	Literary manifestos and their place in literature	128 / 28
3.4.	Avalanche versus caution	129 / 28
3.5.	The legend of imposed relations and manifestos	140 / 29
3.5.1.	Historical and political context.....	140 / 29
3.5.2.	Socio-economic context	141 / 29
3.5.3.	Communication tools and ways of communication	142 / 29
3.5.4.	The manifesto and the cultural space	143 / 30
3.5.5.	The manifesto and the institution	144 / 30
3.5.6.	Personal experience	147 / 30
3.6.	An alternative textbook – insight into manifestos	150 / 30
3.7.	The literary manifesto and its significance.....	168 / 31
3.7.1.	From „birth certificate” to „death certificate”	168 / 31
3.7.2.	„Identification and legitimation”	171 / 31
3.7.3.	„Marriage certificate” – ensuring power	172 / 31
3.7.4.	„Divorce certificate”	173 / 31
3.7.5.	Record of the old and the new	173 / 31
3.8.	Chapter conclusion	174 / 32
4.	AN OUTLINE OF THE ROMANIAN-HUNGARIAN LITERARY RELATIONS	175
	/ 32	
4.1.	Romanian-Hungarian literary relations after 1918	175 / 32
4.2.	Romanian-Hungarian literary relations in the post-war period	182 / 33
4.3.	Romanian-Hungarian literary relations in the post-1989 period	183 / 33
4.3.1.	Claudiu Komartin and the Hungarian culture.....	183 / 33
4.3.2.	Imre-József Balázs – representative of Hungarian-Romanian literary relations	Error! Bookmark not defined. / 33
4.4.	Chapter conclusion	190 / 34
5.	CONCLUSIONS	193 / 35
6.	REFERENCES	208 / 36

ARGUMENT

Teza *Limite genera ioniste postdecembriste în literatura română și în cea maghiară din România* își propune să caute unitatea în diversitate, să sintetizeze și să sistematizeze diversele viziuni legate de problema generației pentru a oferi o imagine de ansamblu a problemei generației ioniste în literatura română și în cea maghiară din România. Am avut ca punct central de interes sistematizarea unor teorii legate de acest concept și aplicarea lui în sferile celor două literaturi, cu accent pe perioada postdecembristă, respectiv pe relațiile dintre cele două literaturi. Teza se vrea și o incursiune în polemica actuală din jurul termenului de generație. De altfel, pâreriile sunt foarte împărțite în ceea ce privește valabilitatea „etichetei” de generație ca instrument de periodizare a istoriei literare actuale.

Cercetarea de față pornește de la ipoteza că un *moment istoric (traumatic)* este unul dintre factorii care duc la nașterea unei generații. Bineînțeles, raportarea la un singur factor generator pare o abordare reductivă, dar poate oferi un punct de plecare viitoarelor cercetări. Un alt aspect urmărit este dinamica grupurilor generației ioniste desfășurate pe două axe conexe: politicul și literatura. Partea aplicativă a acestei teorii este ilustrată prin momentele istorice declanșatoare ale generațiilor postbelice, reiterarea acestora susținând ideea momentului 1989 ca moment istoric generator al generației transmediene în sfera culturii maghiare din România și al generației douămiiste în sfera culturii române, de fapt, o filtrare prin termenul de generație a două fenomene literare care au ca punct de plecare același moment și același spațiu geografic.

Firul roșu al tezei este conceptul de generație, deoarece, așa cum arată Julius Petersen, „o istorie literară care vrea să prezinte desfășurarea unei evoluții este întotdeauna, explicit sau implicit, istoria generațiilor literare și a creațiilor acestora”¹. Alegerea cadrului conceptual este susținută de numărul mic al studiilor preocupate să prezinte fenomenul în general, dar și în devenirea lui istorică în cele două culturi. Totodată, datorită tendințelor actuale de abordare „interdisciplinară” a fenomenelor, expunerea conceptului este realizată din unghiuri diverse, precum biologic, socio-politic, istoric etc. În acest sens, lucrarea de față poate oferi o perspectivă diacronică asupra câtorva studii generației ioniste și poate constitui o sursă bibliografică viitoarelor cercetări axate în mod concret pe devenirea

¹ Julius Petersen, *Generațiile literare*, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2013, p.88.

acestui fenomen, neavând pretenția de a fi exhaustiv. Același principiu de ghidare l-am aplicat în realizarea hărții postdecembriste, limitând cercetarea de față la conturarea unei imagini de ansamblu.

Noutatea adusă de această cercetare rezidă nu atât în utilizarea termenului ca instrument de periodizare al istoriei literare, ci prin încercarea de a-l defini și sistematiza, de a oferi un model generaționist declanșat de un moment istoric (traumatic), care are ca axe principale politica și literatura; alături de aplicarea acestuia la două „serii” postdecembriste în două literaturi diferite: cea română și cea maghiară din România, după cum am mai amintit.

Importanța subiectului și originalitatea lui derivă din actualitatea lui, care este conferită de interesul din ce în ce mai pronunțat al ultimilor ani în ceea ce privește multiculturalitatea, plurilingvismul. În acest context se vorbește tot mai mult de necesitatea cunoașterii *Celuilalt*, iar literatura este un instrument de cunoaștere, de relaționare. Perioada cercetată, cea postdecembristă, cu accent pe perioada anilor 1990 în cultura maghiară și pe cea a anilor 2000 în cultura română, reprezintă o „mină de aur”, pentru că se manifestă în fața ochilor noștri, intersectând cotidianul și se află într-o continuă metamorfoză. Tocmai de aceea, opiniile sunt foarte diverse și nu există încă, decât rareori, efortul de a le concentra, de a le oferi coerență. Pentru că spațiul de cercetare are caracter general și nu poate concentra această varietate în totalitatea ei, am recurs în multe cazuri la ilustrarea prin exemple antioane – considerate a fi ilustrative pentru problema discutată. Am încercat, totuși, să propun atât viziuni externe, cât și viziuni interne.

Relațiile culturale româno-maghiare transcend preocupările locale, regionale sau naționale, chiar dacă nu se află la momentul de debut. Acestea își au rădăcinile în perioada Reformei, mai ales în domeniul folclorului, s-au dezvoltat și s-au accentuat după trezirea conștiinței naționale. După 1918, aceste relații, fluctuante, ca orice proces, sunt influențate de momentele istorice importante ale secolului trecut. Tocmai de aceea, o perspectivă asupra ultimului moment istoric (1989) ca moment declanșator de generație este de actualitate.

Dominiul general în care se subsumează problematica propusă spre cercetare este literatura română și cea maghiară din România, iar pentru introducerea conceptului de *generație literară* am simțit nevoia ilustrării ideii de *generație* în diferitele sfere ale existenței, deoarece, așa cum „intuiește [Julius Petersen], [...] generația literară este un concept care transcende limita unei singure discipline”² și că „în problema generațiilor sunt

² Sanda Ignat, „Prefață”, în Julius Petersen, *Generațiile literare*, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2013, p.78.

implicate, într-un fel sau altul, toate științele despre om și despre creația umană: istoria universală, istoria ideilor politice, istoria culturii, filosofia istoriei, sociologia, etnologia, antropologia, teoria evoluționistă și genetică, biologia, psihologia și pedagogia, istoria limbii și a stilului, estetica, istoria artelor și științelor”³. Totodată, mi-am propus analiza comparativă a manifestelor generației douăzeci și ale transmedienilor deoarece le considerăm texte-cheie ale formării identității conștiinței generației, ele reprezentând primele modalități de exprimare ale unei generații.

Bibliografia conceptului de generație este vastă, dar prezintă unele deficiențe. Aici am menționat lipsa traducerilor în limba română a unor studii din domeniile umaniste care ar putea ajuta demersul sistematizării termenului în literatură. Vorbesc de traduceri tocmai în ideea în care interesul suscitât de termenul de generație în cultura Occidentală are deja o tradiție puternică.

După cunoștințele mele, studii comparative (româno-maghiare) mai vaste ale acestei perioade nu există până la momentul actual, cele apărute după 1989 citându-se prezente evoluția relațiilor de la primele contacte până în perioada interbelică⁴ sau anii '60 ai secolului XX⁵. Lucrările preocupate, măcar parțial, de o viziune comparatistă cercetează în general scriitorii contemporani ai generațiilor „instituționalizate”, afirmate înainte de 1989. O astfel de lucrare este teza de doctorat a lui Szabolcs Szonda, *Studiu de prozodie funcțională asupra liricii generației a III-a „Forrás” [Izvor] a literaturii maghiare din România* care conține un capitol de analiză comparativă cu optzeci de titluri literare române, Szonda atrăgând atenția că înrudirea pe care o prezintă nu a fost cercetată și analizată în critica literară maghiară decât sporadic. O altă teză de doctorat de interes actual este cea a Ramonei Hărăban – *Amoralism și cultura a identității în proza lui Mircea Nedelciu* – care, în capitolul *Amoralism și cultura a identității în spațiul comunist*, prezintă o viziune comparatistă a operei lui Mircea Nedelciu cu Péter Esterházy, László Krasznahorkai și Géza Szávay. Aici trebuie să precizez că primii doi sunt autori de expresie maghiară din Ungaria, doar al treilea fiind de origine din România.

Pentru a completa imaginea interferențelor ale celor două generații postdecembriste cercetate, mi-am propus să recurg la realizarea unei epitome a receptivității literare postdecembriste, deoarece, din punct de vedere comparativ, acesta este aspectul cel mai discutat la ora actuală în legătură cu cele două literaturi.

³ Julius Petersen, *Generațiile...*, p.85.

⁴ Károly Köll, *Confluențe literare. Studii de literatură comparată româno-maghiară*, București, Editura Kriterion, 1993.

⁵ Mircea Popa, *Apropierea literară și culturale româno-maghiare*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1998.

Consecințele teoretice și practice ale cercetării constă în oferirea unei imagini de ansamblu socio-istorice a celor două generații. Am ales această perspectivă, deoarece consider că literatura presupune un cadru socio-istoric. Astfel, teza poate servi ca punct de plecare viitoarelor cercetări comparative axate pe segmente specifice ale celor două literaturi, cu diferențele și punctele lor comune.

1. CONCEPTUL DE „GENERAȚIE”

1.1. O controversă fără sfârșit

Conceptul de „generație” este un concept frecvent vehiculat, considerat desuet de majoritatea cercetătorilor, dar având totuși un magnetism incontestabil. Ceea ce îi conferă încă valabilitate este în primul rând utilizarea lui în aproape domeniile existente, de la cel social, politic, economic la domeniile științelor exacte sau la cele umaniste. Pe de altă parte, teoriile diferitelor sfere nu au reușit să ofere până în momentul de față definiții exhaustive ale termenului, caracterul general al acestuia înlesnind acest aspect.

Problema definirii lui constituie un element de dat relativ recent⁶, numărul studiilor dedicate conceptului crescând odată cu secolul XX, după cum ne arată Pierre Nora, care consideră generația un *loc al memoriei* și susține că nu există un termen care să fi devenit mai trivial, mai opac, dar nici mai vechi, care să aibă referințe biologice ce se întind până la Biblie, Herodot și Plutarh și care să își ia sensul exclusiv din universul mai recent al individualismului democratic. Nora punctează că interesul arătat termenului nu ar fi existat fără momentul *mai 1968*⁷, „astfel generația este fiica democrației și a accelerării istoriei”⁸. Tot el crede că o generație este o categorie a comprehensiunilor reprezentative, o afirmare violentă a identității orizontale care domină imediat și transcende toate formele solidarității verticale.⁹

⁶ „Descoperirea” termenului de *generație*, alături de cel de *istorie* – de fapt a interesului arătat lor –, se datorează generației 1820, după cum arată Marcel Gauchet în eseul său, „Les Lettres sur l’histoire de France d’Augustin Thierry [Scrisori despre istoria Franței]”, apărut în volumul *Les Lieux de Mémoire [Locurile memoriei]*, coordonat de Pierre Nora.

⁷ Pierre Nora, *Les Lieux de Mémoire [Locurile memoriei]* 2, Paris, Gallimard, 1997, p. 2975.

⁸ *Ibidem*, p. 2984.

⁹ *Ibidem*, p. 2980.

Un aspect care trebuie luat în seamă este acela că aproape toți cercetătorii care se ocupă de conceptul de *generație* nu numai că încearcă să-l definească, să-l descrie, să-l clasifice etc., ci atrag în același timp atenția și asupra problemelor legate de aceste aspecte, arătând de multe ori nu numai minusurile studiilor deja apărute, ci și problemele pe care le întâmpină ei înșiși.

1.2. Generația și sferele existenței

1.2.1. *Generația biologică, generația genealogică și generația demografică*

Cele trei tipuri de generație au în comun criteriul numerologic, care face mult mai ușor și mai clară delimitarea. Generația biologică se sprijină pe ideea de ciclu de viață, adică o serie de schimbări ale organismului în timpul cărora apare actul de reproducere, de producere a unui urmaș, iar alternarea generațiilor.

Vârsta biologică își manifestă importanța în crearea conștiinței de generație. Toate persoanele au conștiința apartenenței la o generație, cel puțin la una biologică, iar aceasta apare în adolescență¹⁰, în momentul când se formează personalitatea sau când individul arată un plus de interes mediului politic și social și începe să-și asume noi forme de angajament.

Pentru un demograf, sensul cuvântului *generație* are în alesul de *cohortă* și este aplicat indivizilor născuți în același an. Pe lângă acest domeniu, economia sau statistica – utilizată la rândul ei în psihologie, economie, sociologie, economie, fizic etc. – utilizează cu succes această definiție, deoarece este o delimitare clară, precisă, măsurabilă, deci poate fi operaționalizată.

Variațiile bio-demografice – prelungirea duratei de viață, sporul natural pozitiv sau negativ, eventual zero – duc la schimbări și au efecte în toate domeniile existenței.

1.2.2. *Generația socială*

În cadrul sociologiei, conceptul de *generație* a fost până recent unul marginal, dar interesul față de acest concept a fost resuscitat odată cu dezvoltările survenite în domeniile demografic, cultural și intelectual. Acest interes are ca punct de plecare – după cum

¹⁰ În privința apartenenței, Attias-Donfut și Daveau arată că generația de care simțim că aparținem este mai degrabă cea a tinereții, nu cea a nașterii, și este compusă din indivizi care au fost tineri în aceeași perioadă istorică (p.102).

punctează June Edmunds și Bryan S. Turner – clasicul eseu al lui Karl Mannheim¹¹ din 1928, *Problem der Generationen* [*Problema generației*], în care se conturează problema prezentată în titlu prin structurarea în două mari părți: I. *Situația actuală a problemei*, respectiv II. *Problema sociologică a generației*.

Pentru a înțelege teoria lui Mannheim – conform căreia *generația este un grup de indivizi de vârstă asemănătoare ai căror membri au avut parte de o experiență comună (un eveniment istoric traumatic) într-un anumit interval de timp* – este necesară clarificarea unor termeni vehiculați de acesta, cum ar fi *ideologia de clasă*, *apartenența de clasă (ca situație)*, *intenții de bază* și *tendințe formatoare*, *corelație*, *unitate generaționistă*, *grup concret*, *situație*, *proces istoric*, *traumă* etc., acești termeni fiind în relații de interdependență. El consideră că efectul generației este determinat de *situația generaționistă*, *corelarea generaționistă* și *unitatea generaționistă*.

1.2.3. Generația istorico-politică

Pentru a descrie un cerc complet, chiar dacă nu exhaustiv, trebuie amintit și generația istorico-politică, prezentă și în studiile istoricilor, sociologilor sau chiar ale filologilor.

Importanța termenului în sfera istoriei este explicată de Attias-Donfut și Daveau prin natura istoricului, care este un divizor al timpului ce are tendința de a decupa în epoci sau secole, dar arată și existența unui moment în care generația era la loc de cinste. Termenul s-a impus în secolul al XIX-lea, sub influența criticilor care au vrut să izoleze „un obiect” susceptibil de a servi uneia dintre mișcările istoriei.

Care este legătura generației cu istoria? Conform lui Karl Mannheim, fenomenul generaționist este „unul din factorii de bază ai dezvoltării dinamicii istoriei”¹². Structura dinamicii istorice cuprinde forțele sociale care au puterea de a influența și transforma istoria: economia, puterea, rasa etc. Magnitudinea influenței lor este întotdeauna alta.

Dinamica istoriei presupune, de fapt, o schimbare evoluționară, iar aceste schimbări implică diferite tipuri de relații, în final, un proces istoric. La rândul lui, procesul istoric este marcat de *evenimente* și *experiențe*. Majoritatea cercetărilor sunt de acord cu faptul

¹¹ June Edmunds, Bryan S. Turner, *art. cit.*, p. 560.

¹² *Ibidem*, p. 251.

că acestea influențează mai mult sau mai puțin în formarea, existența sau coagularea generației.

Experiențele sau impresiile derivă din *evenimente*, încercarea evenimentelor de sens putând fi concepută ca o experiență. Evenimente au rolul de a delimita simbolic unele epoci, perioade și, prin relaționarea lor, formează de fapt istoria. Una dintre clasificările interesante este din punctul de vedere al conceptului de generație este cea care are la bază *scara de propagare a evenimentului și magnitudinea influenței* pe care acesta o exercită. Astfel, avem evenimente locale / regionale / naționale etc.; evenimente individuale / colective; micro- și macro-evenimente; evenimente mondiale/continentale etc. Din punctul de vedere al procesului istoric, macro-evenimentele sunt cele care delimitează (simbolic, după cum spuneam) cronologia și o „feliță” în epoci sau secole. Trebuie specificat că nu este obligatoriu ca marile evenimente ale istoriei universale să coincidă cu cele naționale.

O caracteristică relevantă a macro-evenimentelor constă în faptul că acestea sunt de obicei *traumatice*. După cum am mai amintit, la Mannheim¹³ rolul evenimentelor traumatice este important în crearea conștiinței generaționiste, iar Edmunds și Turner arată că, dintre acestea, mai ales *razboiul* reprezintă un astfel de element. Un alt tip important de eveniment traumatic – poate chiar mai relevant decât războiul – îl reprezintă *revoluțiile*.

Indiferent în ce categorie se încadrează evenimentele care provoacă reacții, influențe și compun istoria sau demarează un proces istoric, ele sunt înregistrate la un moment dat în *memorie*. Aceasta, arată Mannheim, reprezintă acumularea culturală, care există în realitatea spirituală și intelectuală doar în măsura în care este creată și recreată continuu în prezent.

Nu în ultimul rând, spune Nora, „memoria generaționistă este istorică, fiind printr-un trunchi de istorie în chiar fondul ei, pentru a nu spune că este strivită de greutatea ei”¹⁴. Momentele care se conturează cel mai puternic în conștiința unei generații de sine sunt invariabil momentele de disperare și neajutorare, adică evenimentele traumatice.

1.2.4. Generația culturală

După cum am văzut, istoria este marcată de evenimente și experiențe care sunt considerate traume, toate acestea fiind încorporate în memorii. Ele reprezintă moment-cheie ale procesului istoric și devin determinanți, mări ale generației sau, dimpotrivă,

¹³ Există și alte variații ale relației eveniment-traumă, de exemplu, Nora arată că, pentru psihologii culturii, tocmai lipsa evenimentului istoric devine traumatismul declanșator al evenimentelor din Franța anulului 1968 (p. 2980).

¹⁴ Pierre Nora, *op. cit.*, p. 3002.

generația ajunge să se identifice cu evenimentul, să dea naștere unui eveniment. Ce legătură au ele cu sfera culturii?

Chiar dacă generațiile politice au un aspect obiectiv – susține J. C. Alexander – în termeni de localizare temporală, ele se identifică și în termeni de *traum cultural* sau istoric, acesta fiind neapărat un proces sociologic.

1.3. Modele generaționiste autohtone

În această galerie oarecum arbitrar nu trebuie uitat modelul generaționist autohton, deoarece, conform lui Nora, se pare că în fiecare țară o generație a servit ca model pentru generațiile următoare. Această afirmație conduce la următoarele întrebări: *Care sunt criteriile și principiile de selecție ale unui model generaționist? Ce generație a culturii române, respectiv a culturii maghiare, din România ar putea reprezenta acest model?*

La prima întrebare, Nora răspunde numind și argumentând devenirea generației romanticilor *un model* și arătând că fundația istorică nu este suficientă în sine pentru a deveni model. Generația romantică a devenit modelul dominant nu doar pentru că a fost o generație completă, prin care Nora înțelege „o cohortă ale cărei profil social, politic, intelectual și academic purtat de momentul istoric cel mai reprezentativ al istoriei franceze, modelat de o evoluție socială care a fost martor al unui brutal iulie 1830”¹⁵. Ceea ce a transformat această panoplie generaționistă într-un model formativ, creativ, a fost legarea tuturor acestor elemente la cele două axe / dimensiuni care au fost întotdeauna centrale ideii de generație în Franța¹⁶, adică *politica* și *literatura*.

1.3.1. „Junimea” – primus inter pares

O generație despre care cred că are toate datele necesare pentru a fi un model valid în cadrul culturii române este cea a junimiților, corespunzând criteriilor lui Nora în privința profilului politic, social, intelectual și academic, momentul istoric reprezentativ fiind 1859, adică Unirea Principatelor Române. Este un moment istoric mult mai stabil,

¹⁵ *Ibidem*, p. 2990.

¹⁶ Pierre Nora arată că altele și îi pot construi modelul în jurul altor factori-cheie: Rusia – în jurul triumfului puterii de stat, al societății civile și al educației publice, iar Statele Unite – în jurul fracturii consensului privind prosperitatea. Trebuie amintit și relația lor este percepută asemănător și în sfera românească. Un exemplu în acest sens este Ion Pop, care, pe marginea generației '60 arată că „anumite curente interbelice, cu baze ideologice diverse, nu mai puteau, evident, să-și găsească spațiu de manifestare în noul context politico-social, după cum nu mai puțin ardent era necesitatea de a pune bazele unei literaturi în profunzime concordantă cu noile realități” (Ion Pop, *Poezia unei generații*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1973, p. 13).

care poate reprezenta punctul terminus al procesului început în 1848 – acesta fiind un eveniment ce poate fi considerat acțiune de generație și nu unul cu cauze în afară, fiind doar suportat de aceasta¹⁷ –, și secondat de unirea politică din 1862.

1.3.2. Transilvanismul sau (con)viuirea

Pentru literatura maghiară din România trebuie ales momentul 1918, secondat de momentul Trianon, pentru ceea ce Nora numește „momentul istoric cel mai reprezentativ”. Nu este vorba nici aici despre o generație a romanticilor¹⁸, ci despre una caracterizată mai degrabă de un modernism moderat. Interesant este că cele două axe considerate importante în ideea de generație – politicul și literatura – reprezintă bazele și pentru prima generație a literaturii maghiare din România, ele regăsindu-se în conceptul de *transilvanism*, care acoperă o gamă largă de ideologie politico-culturală.

1.4. Tipologii generaționiste

În subpunctele anterioare s-a vorbit despre noțiunea de generație percepută în diferitele sfere existențiale: biologică, socială, istorico-politică, respectiv de existența unui model generaționist în diferitele culturi. Teoriile și studiile parcurse arată câteva încercări de definire și clasificare aparținând unor cercetători din diverse culturi și perioade. Iată câteva tipuri de clasificări:

1. **După criteriul biologic**, care acceptă trei generații pe secol (unde primii 30 de ani sunt rezerva în viață, următorii 30 creșterea, iar al treilea ciclu este caracterizat prin retragerea din viața socială, după cum aminteam la începutul capitoului), distingem între generația tinerilor, cele intermediare¹⁹ (*mediene / pivot / sandwich*) și cea a vârstnicilor;
2. **După criteriul geografico-național** – națională, internațională, transnațională, globală (Edmunds și Turner);
3. **După criteriul cronologic**:
 - a. *perioada istorică* – fin-de-siècle, generația interbelică, postbelică;

¹⁷ Gheorghe Perian, „Ideea de generație în concepția lui Mircea Vulcănescu”, în *The Proceedings of the European Integration-between Tradition and Modernity Congress*, Târgu-Mureș, Editura Universității „Petru Maior”, vol. nr. 4, 2011, p. 28.

¹⁸ Junimiții nu pot fi încadrați unui curent omogen, generația prezentând o paletă stilistică diversă.

¹⁹ Pierre Nora, *op. cit.*, p. 3002.

- b. *momentul istoric* – '68, '89²⁰ (June Edmunds, Bryan S. Turner Claudine Attias-Donfut și Philippe Daveau, Pierre Nora);
 - c. *decenale* – anii '20, '30 etc. (mai ales la americani, conform lui Annie Kriegel²¹), anii '60, '70 etc. și, de ce nu, 2000;
4. *Dup criteriul „activizării”* – active / pasive²² (Edmunds și Turner).

1.5. O posibilă matrice relațională

Pe lângă definițiile, tipurile și determinanții deja-amintiți ai conceptului de *generație* – situarea, corelația, unitatea generaționistă, grupul concret, evenimentele și experiența, memoriile etc. – trebuie amintite și relațiile care se stabilesc între generații (*verticale*) și în cadrul lor (*orizontale*).

1.6. Mentori și / sau lideri – portavocele unei generații

Fiecare generație, grupare de vârstă, „conține atât continuatori ai orientărilor precedente, cât și promotori ai direcției următoare, însă caracterul ei este determinat de voia unei majorități care se diferențiază atât de predecesori, cât și de continuatori”²³, spune Petersen, iar Kummer vorbește de mai multe subgenerații, pe care le grupează pe baza „înclinațiilor” indivizilor care o compun: *predecesori, cercetași, talente coplezitoare, genii* (dacă există), *talente individuale fără funcție de model, talente dependente, talente industriale*²⁴, punând preț pe momentul afirmării, nu pe data nașterii.

Despre aceeași simultaneitate a mai multor tipuri diferite vorbește și Petersen, numind trei tipuri de generații (*conducătoare, deviate și reprimată*²⁵). Discuțăm aceste tipuri și în *Generațiile literare*, unde arată, după cum am văzut, factorii care contribuie sau împiedică formarea unei generații. Printre acești factori el vorbește și de *predispoziția nativă*, aceasta influențând „poziția specială pe care o adoptă întotdeauna câțiva indivizi

²⁰ Momentul '89 este în ales diferit la Nora (1789) și la Edmunds și Turner (1989).

²¹ Annie Kriegel, *art. cit.*, p. 390.

²² Termenii apar la Pierre Nora cu sensul de *conștiință generațională activă*, iar Mannheim vorbește despre o *experiență activă sau pasivă a interacțiunilor*.

²³ Julius Petersen, *Generațiile ...*, p.99.

²⁴ Friedrich Kummer, *Deutsche Literaturgeschichte des 19. und 20. Jahrhunderts nach Generationen dargestellt [Istoria literaturii germane a secolului XIX și XX. Reprezentată prin generații]*, Dresden, Carl Reisner, 1922, p.25.

²⁵ Julius Petersen, *Die Wesensbestimmung der deutschen Romantik. Eine Einführung in Die Moderne Literaturwissenschaft [O definiție a romantismului german. Introducere în literatură]*, Leipzig, Quelle & Meyer, 1926, p. 146.

care se disting în cadrul generației de aceeași vârstă, ca și formarea de partide care duc uneori la scindarea generației”²⁶. Astfel avem *tipul conducător de generație* (autonom, închis în sine, reușește să influențeze celelalte tipuri), *tipul metamorfozat*, *tipul reprimat*.

Printre trăsăturile generale ale liderilor putem enumera *numărul lor redus*, *apartenența la elita intelectuală* (nu neapărat în sens funcțional, instituțional), *capacitatea de a-i convinge pe alții de semnificația sau sensul acesteia – voluntar sau involuntar*, *realizarea unei agende (materializate în texte-cheie, de obicei, manifeste)*, *capacitatea de a efectua (de)conectări* etc.

Bineînțeles, fenomenul generaționist este unul prea complex pentru a putea fi reprezentat de un singur tip de text-cheie sau de un singur lider, ci „presupune concursul unor factori extrem de diverși, încât nu poate fi pus, desigur, pe seama unei singure personalități, oricât de reprezentative”²⁷, după cum crede și Ion Pop. Totuși, criticul arată că un tânăr (Nicolae Labiș) autor „a putut deveni [...] un *model* [s.m.] și un impuls [...] pentru o întreagă generație”. Deci, un lider poate deveni un model, adică o „structură sistematizată” la care se poate raporta o generație, modelul fiind doar un element de raportare care nu subînțelege și nu supune la „obligații contractuale” membrii unei generații.

Considerând că acceptăm existența unor lideri generaționiști care pot îndeplini rolul de „model”, linia postdecembristă prezentată ar trebui ilustrată prin trei astfel de modele: unul reprezentat cu valoare de „model” pentru douzeciismul românesc (Marius Ianu) și doi reprezentanți pentru literatura maghiară din România – unul pentru generația „instituționalizată” a transmedienilor (Attila Sántha) și unul pentru generația aflată „în travaliu” (Imre-József Balázs). Cei trei au în mod sigur majoritatea „trăsăturilor” unui model, în mod clar o „biografie implicată” în contemporaneitate.

1.6.1. Marius Ianu și (auto)de-limitarea radicală

Pentru a ilustra această situație literară se re-scrie, îl voi cita pe Ion Pop pentru a introduce un douzeciist veridic, pe poetul Marius Ianu, care i-ar semăna lui Labiș în rolul său de a marca „sfârșitul unei epoci de lirism și începutul alteia”²⁸. Promotor al „noului

²⁶ Julius Petersen, *Generațiile ...*, p.128.

²⁷ Ion Pop, *Poezia ...*, p. 18.

²⁸ Ion Pop, *Poezia ...*, p. 23.

realism autenticist”²⁹, Ianu devine liderul „scandalagiu și eficient”³⁰ al noii generații literare, fiind în mod clar tipul de conducător, cum se și auto-proclamă³¹.

1.6.2. Attila Sántha și rocade literar

Personalitate a literaturii maghiare din România, de formație clujeană, Attila Sántha acționează imediat după momentul istoric, fiind teoreticianul primei mari orientări a perioadei postdecembriste, a *transmedianismului*. Cele trei articole ce formează „agenda” lui Sántha sunt *A transzközép irodalom [Literatura transmedian]* din 1993, *Az empirikus (konstruktivista) irodalomtudomány: lehet ség a transzközép irodalom megközelítésére [tiința literară empirică (constructivistă): posibilitate de abordare a literaturii transmediene]* din 1994, *Transcoezep Vulgata [Vulgata Transmaedia]* din 1996.

1.6.3. Imre-József Balázs³² sau cum s devii mentor

În categoria de lider în ipostază de maestru se încadrează Imre-József Balázs, o personalitate a lumii culturale maghiare din România. Acesta a făcut parte din gruparea transmedianilor, dar, alături de alți membri ai generației, se vor desprinde de matcă și vor merge în valul apei, ei fiind exponenții a ceea ce decreta Albert Thibaudet: „socialmente și intelectualicește, el [individul] cunoaște, a adăra, trei generații: a lui, generația precedentă care l-a pregătit și de care s-a despărțit, generația următoare pe care o pregătește și care se desparte de el”³³.

1.7. În loc de concluzii

Ce este, până la urmă, o generație? Cum ar arăta structura unui model generaționist actual? Un model generaționist actual ar conține neapărat elementele discutate în acest capitol, cu nuanșările impuse de contextul socio-cultural și istorico-politic contemporan. În consecință, propun următoarea definiție: *o generație este declanșată de un moment istoric*

²⁹ Grația Benga, *Re-evaluarea Poeziei românești a anilor 2000*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2016, p. 181.

³⁰ Mihai Iovnel apud Nichita Danilov, „Marius Ianu & trumfii săi”, în *Ziarul de Iași*, 07.03.2007, <http://www.ziaruldeiasi.ro/opinii/marius-ianus-strumfii-sai-ni49ik> (31.08.2016).

³¹ În 2002, este fondat revista literară „Fracturi”, subintitulată „revista contraculturii, sau culturii, românești” și avându-l în postură de „conducător iubit” pe Marius Ianu.

³² Imre-József Balázs s-a născut la 9 ianuarie 1976, la Odorheiu Secuiesc. A absolvit Facultatea de Litere, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj (1998, secția maghiară-engleză) și este conferențiar universitar la Catedra de Literatură Maghiară a UBB.

³³ Albert Thibaudet, *op. cit.*, p. 194.

ei este format din indivizi de vârstă apropiată care sunt situați în aceeași „corelație generatională”, are o viziune intern comună, opus de obicei generației premergătoare. Această viziune este construită în opoziție cu bagajul (cultural) moștenit și transmis de purtătorii de cultură ai generațiilor anterioare. Noua concepție este promovată, de multe ori în mod radical și agresiv, „îmblânzindu-se” pe măsură ce se „instituționalizează”, păstrându-și liniile de bază. Viziunea este proclamată de liderii generației, care pot fi indivizi sau grupuri cu o agendă bine definită, conștientă.

2. GENERAȚIA LITERARĂ

2.1. Origini și abordări

După cum s-a văzut în capitolul anterior, generația este un fenomen biodemografic, socio-istoric și cultural foarte complex. Termenul a fost preluat foarte natural în domeniul cultural, în special în studiile literare, unde s-a acomodat foarte bine și unde este folosit în mod arbitrar, fără a ridica semne de întrebare, deoarece „pare că tim deja ce în elegem prin acest termen atunci când îl folosim”³⁴.

S-a mai arătat că termenul de *generație* a devenit tot mai discutat în toate sferele existenței, stârnind mai întâi interesul sociologilor și filozofilor³⁵, și apoi al celor din domeniul artistic și istoric. Se consideră că utilizarea lui în relație cu domeniul literaturii s-aratora³⁶ francezului Albert Thibaudet care, la rândul lui, consideră că „ideea de generație a fost introdusă în bagajul curent și în locurile comune ale literaturii de primele pagini ale *Confesiunii unui copil al secolului* [sic], de la Saint-Beuve încolo, critica a pus mâna pe ea și nu i-a mai dat drumul”³⁷. Generația poate fi considerată „monada” operei

³⁴ Marius Hentea, „The problem of Literary Generations: Origins and Limitations [Problema generațiilor literare: origini și limitări]”, în *Comparative Literature Studies*, vol. 50, 4/2013, p. 568.

³⁵ Ottokar Lorenz, Wilhelm Dilthey, François Mentré, Karl Mannheim, Ortega y Gasset, Julián Marías etc. Unii dintre aceștia au legat ideea de generație de literatură: Mentré spunea în *Les générations sociales c* „ceea ce explică schimbarea în literatură și artă este că generațiile spirituale se succed opunându-se una alteia” (p. 244).

³⁶ Sanda Ignat, în *Prefa* la Julius Petersen, *Generațiile literare* arată că termenul de „generație a fost introdus în istoria literaturii de Wilhelm Dilthey ca metodă de caracterizare a perioadei romantice, într-un eseu asupra lui Novalis din anul 1856” (p. 76).

³⁷ Albert Thibaudet, *op. cit.*, p. 197.

thibaudetiene, în care „criteriul central al desfășurării fenomenologiei literare este cel al generațiilor”³⁸, termenul fiind folosit pentru a-i înlocui pe cei de *epocă* și *secol*.

Pe linie germană, lui Julius Petersen îi aparține la Berlin în 1930 studiul *Generațiile literare*³⁹ în volumul coordonat de Emil Ermatinger, *Philosophie der Literaturwissenschaft* [*Filosofia științei literaturii*]. Petersen pornește de la originea termenului, prezentând câteva modalități de a număra generațiile și punând în opoziție modalitatea genealogică, familială, cu cea din sfera spirituală, unde „nu este utilizabilă nici o genealogie, căci nu avem de-a face cu membri succesivi ai unei familii, ci cu diferențe de vârstă și relații de rudenie”⁴⁰.

2.1.1. Abordări ale termenului în spațiul românesc

În cercetarea românească, problema generației prelevată în domeniul științelor literare și mai puțin în celelalte sfere ale existenței. La ora actuală, ea reprezintă mai ales o temă a dezbaterilor teoretice, ceea ce presupune „un alt simptom al situației de tranziție perpetuă și un corolar al necesității permanente de sincronizare cu epocile și formele culturii occidentale”⁴¹, iar această sincronizare ne duce cu gândul la un potențial model francez, arată Laurențiu Ichim.

Preocupări accentuate în privința problemei generației literare se regăsesc în perioada interbelică, unde termenul este „dezbatut furtunos în marginea actualității literare, temeinic discutat teoretic”⁴², dar „nu este încă aplicat [...] la întreaga noastră literatură”⁴³. În ceea ce privește o primă teorie a generației în spațiul românesc, aceasta îi aparține lui Mircea Vulcănescu. Intențiile lui nu au fost de a periodiza literatura, ci au pornit mai degrabă din necesitatea de a defini propria generație, care astfel avea nevoie de o tradiție

³⁸ Al. Cistelean, „Albert Thibaudet”, în Iulian Boldea, Al. Cistelean, Cornel Moraru (coord.), *Dicționar de critică și teorie literară: valori românești și valori europene ale secolului XX: concepte teoretice, tendințe și personalități*, Târgu-Mureș, Editura Universității „Petru Maior”, 2009, <http://www.upm.ro/cercetare/CentreCercetare/DictionarCritica/THIBAUDET.pdf> (01.03.2016).

³⁹ Sanda Ignat face o sinteză a tezei lui Petersen, ideile sale reprezentând un amestec cu iz de romantism, determinism, ambientalism și ereditarism: „1) Generația este un concept de bază al literaturii; 2) Aspectele cu impactul cel mai puternic în conturarea unei generații sunt cele care acționează din exterior: educația, relația cu generația adultă, evenimentele istorice, tradiția locală; 3) Inexplicabil, dar nu mai puțin hotărâtor, este elementul de destin; 4) Aspectul ereditar al talentului trebuie luat în considerare, dar acesta nu explică prin el însuși formarea generației; 5) Aspectul local (ara, zona și valorile tradiției) conferă specific autohton grupurilor regionale ale unei generații transnaționale etc.” (Sanda Ignat, *op. cit.*, p. 77).

⁴⁰ Julius Petersen, *Generațiile...*, 2013, p. 93.

⁴¹ Laurențiu Ichim, „Theories and Theorists of the Literary Generation Concept. Contemporary Semantic Re-evaluations and their Socio-cultural Impact”, în *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 63/2012, p. 283.

⁴² Ion Bogdan Lefter, „Generaționismul” literar..., p. 67.

⁴³ *Ibidem*

pentru a se explica pe sine.⁴⁴

Un aspect asemănător – constând de fapt în negarea importanței generațiilor biologice în raport cu literatura – o regăsim în eseul lui Tudor Vianu, *Generațiile și creația*, care pune bazele unei teorii ce va fi reluat, cu puține modificări, și va da înii, „instituționalizându-se” până în momentul apariției postmodernității. Propunerea lui Vianu constă într-o soluție „pacificatoare” care ar rezolva faptul că „războaiele vârstelor omului au trăit în bună armonie”⁴⁵.

Următorul moment amintit de Perian, care vorbește despre un hiatus de aproximativ 30 de ani, este cel al generației '60, unde preocupările lui Mircea Martin privind generația pot fi considerate „pietre de hotar”. Aici trebuie să amintesc studiul lui Ion Pop, *Poezia unei generații* (1973), cât și pe cea a lui Marin Mincu, *Poezie și generație* (1975), care au făcut din ele obiect „noul generație”, generația '60. În anii '80, critica acestei perioade s-a reîntors la ea la discuțiile interbelice legate de generație, delimitându-se însă de teoria lui Vianu, iar anii 2000 aduc câteva articole, și câteva lucrări mai ample preocupate de generație, care, asemenea celor dedicate războaielor, oferă doar câteva schișuri a termenului, preocuparea lor legată de acesta limitându-se la aplicarea lui ca instrument „acceptat”. Aici trebuie amintite *Poezia generației '80* a lui Nicolae Leahu, *Generația literară și războiul* a lui Emil Manu și *Generația amânată* a lui Lucian Valea.

2.1.2. Abordări ale termenului în spațiul maghiar din România

Problema generaționistă a devenit centrală în sfera științelor literare maghiare din România mai ales în ultima jumătate de secol, această perioadă putând fi concepută „ca istoria generațiilor și a schimbărilor generaționiste”⁴⁶.

Interesul față de acest fenomen se dezvoltă mai ales în perioada postbelică, termenul fiind introdus în sfera științelor literare maghiare din România în legătură cu prima generație de autori sub denumirea de „Generație Forrás [Izvor]”. Sintagma este introdusă de către Lajos Kántor și Gusztáv Láng, prin lucrarea de istorie literară *Româniai magyar irodalom 1945-1970 [Literatura maghiară din România 1945-1970]*, publicată în 1971, aceasta fiind considerată și la momentul actual, în ciuda controverselor iscate în jurul ei, unul dintre reperele cele mai importante ale genului.

⁴⁴ *Ibidem*, pp. 22-31.

⁴⁵ Tudor Vianu, *Generațiile ...*, p. 3.

⁴⁶ László Boka, „Öntörvény()ek [(Auto)legislatori]”, în *Reciti. Portalul Institutului de Studii Literare al Academiei Ungare de Științe*, 12 aprilie 2013, <http://reciti.hu/2013/902> (29.01.2015).

Bineîn eles, criteriul de organizare a iscat polemici aprinse, eviden iindu-se pe această cale punctele slabe ale operabilit ii conceptului. Printre cele imputate se pot aminti cazurile autorilor care se aflau „la grani ele” genera ioniste i „nu se pretau” acestui tip de încadrare, o alt problem fiind valabilitatea criteriului cronologic. Szonda arat c „metoda propus de ace tia presupunea o evaluare retrospectiv u or for at , în sensul c unii autori inclu i în prima genera ie Forrás erau deja prezen i în presa cultural cu scrieri beletristice cu mult înainte ca noiunea pe baza c reia erau clasifica i s existe”⁴⁷.

Anii '70, dup apari ia amintitei *Istorii...*, treze te la via preocuparea prin diferite articole, ca cel al lui Gy z Rácz, *Nemzedék és magatartás* [*Genera ie i comportament*], sau al lui György Bretter, *Hipotézis a nemzedék kett s nyelvér l* [*Ipoteza dublului sens al limbajului*], ambele publicate în num rul 6 / 1973. În acela i num r al revistei întâlnim o anchet pe această tem . Anii '80 continu în acela i spirit, fenomenul genera ionist fiind dezbtut din nou în anchete⁴⁸, interviuri, articole etc. Un punct de reper al acestor ani sunt articolele lui Ern Gáll, printre care *Nemzedékt l nemzedékig* [*De la genera ie la genera ie*]⁴⁹. Anii '90 ofer teorii genera ioniste prin intermediul istoriilor literare sau, mai ales, pe marginea discu iilor purtate în leg tura cu o anume genera ie Forrás. O lucrare cuprinz toare este cea a lui Gábor Martos, *Marsallbot a hátizsákban. A forrás harmadik nemzedéke* [*Cu bastonul de mare al în rucsac. A treia genera ie Forrás*].

În teoria genera ionist a secolului XXI l-a aminti pe Szabolcs Szonda care, în teza sa de doctorat *Studiu de prozodie func ional asupra liricii genera iei a III-a „Forrás” (Izvor) a literaturii maghiare din România*. Un punct de referin în tratarea conceptul este apari ia în 2010 a c r ii lui Kata Ágnes Miklós, *A szóértés feltételei* [*Condi iile comprehensiunii cuvântului*] care urm re te modalitatea în care indivizii de aceea i vârst biologic formeaz o genera ie, ce valideaz delimit rile genera ioniste sau cum se prezint conflictele inter-genera ionale.

2.2. Genera iile postbelice ale literaturii române

⁴⁷ Szabolcs Szonda, *Studiu de prozodie ...*, p. 7.

⁴⁸ *A szóértés el feltételeir l* [*Condi iile preliminare ale comprehensiunii cuvântului*] a fost o anchet legat de polemicele din jurul etichetei de genera ie la care au participat József Aradi, Zsófia Balla, Edgár Balogh, Éva Cs. Gyimesi, Károly Csibi, Géza Domokos, Péter Egyed, Ern Gáll, Gusztáv Herédi, András Juhász, Ádám Könzei, Gusztáv Molnár, Dezs Palotás, Gy z Rácz, Sándor Tóth, János Szász, István Sz cs i care a fost realizat de aceea i revist „Korunk”, 1-2 / 1980.

⁴⁹ Ern Gáll, „Nemzedékt l nemzedékig [De la genera ie la genera ie]”, în *Korunk*, 1-2, 1980, pp. 31-40.

Gheorghe Perian arată că „prin faptul însuși că s-au născut la o anumită dată, scriitorii sunt integrați unui ansamblu generational. E posibil ca unora să le lipsească o conștiință de generație, dar aceasta nu înseamnă că ei trăiesc și scriu în afara oricărei apartenențe sau că beneficiază de o unică absență, cum le place să creadă”⁵⁰, subliniind astfel unul dintre aspectele esențiale ale unei generații literare, caracterul colectiv. După cum s-a văzut, acest lucru este conferit de diferiți factori: biologici, social, istorico-politici, estetic-stilistici etc.

2.3. Generațiile postbelice ale literaturii maghiare din România

Generațiile postbelice ale literaturii maghiare din România (așa numitele generații Forrás)⁵¹ s-au format și ele prin „numire” ulterioară. Conform lui Szabolcs Szonda, la momentul actual vorbim în total de patru generații Forrás, apariția câte unui volum de debut marcând „piatra de hotărâre dintre generații, autorii lor fiind personaje-cheie, într-un fel, liderii generațiilor din care fac parte. Această constatare este îndeosebi valabilă pentru cea de-a treia și cea de-a patra generație «Forrás» (1976: Géza Szécs, 1983: András Ferenc Kovács)”⁵².

2.4. Generațiile postdecembriste

Restaurarea unui regim – mai ales al unui regim opresiv – reprezintă întotdeauna un resort al înclinațiilor artistice până atunci camuflate și / sau refulate, chiar dacă literatura aflată sub incidența unui regim dictatorial simte nevoia de „a-l înfronța”, ajungându-se astfel, printre altele, la diversificarea modalităților de exprimare, soluții inovatoare ce contribuie la nașterea unor formule artistice ce nu ar exista în alte condiții socio-politice. Libertatea de exprimare odată câștigată, este dublată de momente de pionierat caracterizate prin înflăcărare, beatitudine, polemici vii, nu de puține ori de radicalism. Este perioada manifestelor și a discursurilor declarative, a formării de grupuri și cenacle, a tipăririi textelor de sertare, a asocierilor și disocierilor – majoritatea acestora existând și în timpul regimului, în momentul crizei sau în anii imediat următori vorbim de fapt de o inflație a acestora.

⁵⁰ Gheorghe Perian, *Ideea de generație ...*, p. 56.

⁵¹ Înaintea lor se vorbește doar de două generații.

⁵² László Boka, *art. cit.*, <http://reciti.hu/2013/902> (29.01.2015).

Lunga perioadă „de presiune”, cea a „accidentului istoric numit comunism, care a impus o perspectivă ideologizantă asupra creației artistice în general”⁵³ este întreruptă de un moment istoric, de momentul 1989. Conform concepției acestei teze, momentul istoric este declanșator, creator de generație. Rămâne doar problema clarificării limitelor generațiilor de după acest moment. Istoria literară maghiară (din România) este de acord cu apariția unei generații apărute imediat după acest moment istoric, o generație care s-a și „instituționalizat” între timp și „împotriva” creieră au început să se eaze „intri” încă de la apariția ei. În sfera literară românească, istoria și critica literară nu a clarificat încă problema existenței „generației nou zeci”: o parte neagă existența ei și îi încorporează membrii în generația optzeciștilor, alții o delimitează net de optzeciști. Însă, în privința existenței generației douăzeciștilor nu există dezacorduri atât de drastice, poate doar în privința etichetării ei.

2.4.1. O incursiune în postdecembrismul literar românesc

Și dacă polemici există în jurul generației nou zeci, așa cum numita *generația 2000 / douăzeciștilor / milenarist* etc. pare să fie construită în / din discuțiile purtate în jurul ei, asemenea primei generații Forrás. Atitudinile față de problemele ei „formale” – *problema existenței ei, etichetarea, modalitățile de (auto)promovare* etc. – ei, cât și față de *discursul* ei, sunt împărțite nu numai vertical (inter-generațional), ci și orizontal (intra-generațional), rezultatul fiind polifonia generației 2000.

Problemele formale încep cu acceptarea existenței ei de către generațiile anterioare, gama de opinii variind între elogierea și promovarea fenomenului cu trecerea prin acceptarea cu rezerve, întregită de delimitare primită din partea lui Ion Pop care spune că „douăzeciștilor», adică realitatea literară a generației formate în preajma anului 2000 și imediat după aceea”⁵⁴ este „un termen poate un pic forțat”⁵⁵.

2.4.2. O incursiune în postdecembrismul literar maghiară din România

În literatura maghiară din România nu se putea să fie altfel. Schimbările aduse de momentul '89 au adus efervescență mult-dorită în mai multe centre ale culturii maghiare din

⁵³ Romulus Bucur, „Cuvânt înainte”, în Caius Dobrescu, Romulus Bucur, *Literatură și societate. Culegere de studii*, Brașov, Editura Universității „Transilvania”, 2006, p. 5.

⁵⁴ Ion Pop, „Douăzeciștilor » împlinesc sloganul autenticist-biografist al celor de la '80”, în *Vatra*, 3 / 2009, p. 26.

⁵⁵ *Ibidem*

România, dintre care a aminti gruparea „Énekl Borz (Bursucul Cânt tor)”⁵⁶ format în jurul revistei „Látó” din Tîrgu-Mureş, pe cea a transmicienilor sau gruparea or dean din jurul revistei „Kelet-Nyugat” (1990-1996).

2.5. În loc de concluzii

Tot a a cum s-a constat în cazul conceptului de genera ia, i cel de genera ie literar presupune probleme de definire, pentru c ele „exist în mod obiectiv, în afara voin ei lui [unui critic] i independent de judecata sa. Criticul nu face decât s ia act de apari ia lor i s le studieze evolu ia cu mijloacele analizei”⁵⁷.

Dup cum s-a v zut, unul din factorii declan atori ai unei genera ii este *momentul istoric* care determin i impune „însemnate schimb ri la nivelul crea iei spirituale, al concep iei despre lume. În ansamblul unor asemenea schimb ri, literatura, ca expresie particular a con tiin ei sociale”⁵⁸, este nevoit s î i schimbe i s (re)considere noile realit i. Un prim pas este, în general, *reunirea sub „acela i semn”* [s.m.], dac nu esteticoliterar⁵⁹, cel pu in ideologic, urmat de un pas declarativ pentru a se ajunge la un „divor ” care nu trebuie conceput ca o negare, ci mai degrab ca o dep ire a „colectivului”, afirmarea urmat de recunoa tere anulând necesitatea acestuia.

3. MANIFESTELE CA EXPRESII-PIONIER ALE UNEI GENERA II

3.1. Origini ale termenului de „manifest”

Cuvântul provine din latin , adjectivul *manifestus* însemnând „v dit, palpabil, evident, incontestabil”, iar verbul *manifestare*–„a face cunoscut, a pune în lumin , a ar ta”. *Dic ionarul Academiei* define te conceptul indicând provenien a sa din franceza secolului al XVI-lea i din limba italian (introdus din *manifestare* în secolul al XVII-lea).⁶⁰

⁵⁶ Referire la nuvela *Bursucul cânt tor* al lui Ry nosuke Akutagawa.

⁵⁷ Gheorghe Perian, *Ideea de genera ie ...*, pp. 19-20.

⁵⁸ Ion Pop, *Poezia ...*, p. 11.

⁵⁹ Chiar dac Emil Manu arat c „înnoirea expresiei este, de altfel, singura înnoire posibil în art (Emil Manu, *op. cit.*, p. 7).

⁶⁰ Rodica Ilie, *Manifestul literar. Poetici ale avangardei în spa iul cultural romanic*, Editura Transilvania, Bra ov, 2008, p.9.

3.2. Polifonia manifestului

Cazul *manifestului literar*, ultimul neologism de sens atestat, este încă tulbure: în cultura franceză, acesta aparține lui Émile Littré, care a semnalat butașa lansată de Saint-Beuve ca fiind prima (?) referire la termen în context literar, cu mult înainte ca termenul să însemne un recurs normal în mediul artistic: „*L'illustration de la langue française* a lui Du Bellay este *ca manifestul* acestei insurecții brute, ce poate fi datat în 1549”⁶¹.

3.3. Manifestul literar. Locul său în sistemul literar

În cadrul culturii, sistemul literaturii este un sistem compus din sisteme (genurile), ele însele compuse din alte sisteme (operele), organizându-se și ele ca alte sisteme (limba)⁶², conturând o rețea bine definită, dar care se află în continuă schimbare. Este o entitate „complexă”, formată din componente distincte asamblate ulterior, conectate între ele de un anumit număr de relații”⁶³.

3.4. Avalanșă versus precauție

După cum arată Pierre Nora, explorarea unei memorii generaționiste începe cu un inventar al „locurilor memoriei”⁶⁴. Tot astfel, explorarea unei generații ar putea începe cu „inventarierea” textelor sale cheie, adică a manifestelor (manifestul literar, articolul-program sau poezia-manifest), considerate a fi modalitățile cele mai frecvente de exprimare a *noului*. Paleta foarte variată a manifestelor într-o perioadă atât de restrânsă (perioada postdecembristă) în literatura română și literatura maghiară din România poate fi explicată prin obținerea libertății de exprimare postdecembriste, dar și a factorilor de context amintiți mai sus.

Inventarierea acestora s-a realizat sub diferite forme, de la listări la clasificări, principiile variind și ele – cronologic, valoric, după tipul de discurs etc. Chiar dacă trasarea unor granițe radicale și totale nu este posibilă, considerăm necesară delimitarea perioadei investigate, în literatura română ea fiind cuprinsă între anii 1998-2010, iar pentru literatura

⁶¹ *Ibidem*, p. 28.

⁶² Jeanne Demers, „Entre l'art poétique...”, p. 5.

⁶³ *Ibidem*

⁶⁴ Pierre Nora, *op. cit.*, p. 3003.

maghiar din România situându-se în perioada 1991-2010. Perioadele sunt prezentate și discutate în multe cazuri prin exemple reprezentative, pentru mutațiile și încercările de a impune noi paradigme.

Clasele propuse de acest capitol sunt după criteriul *cronologic*, după *impactul* pe care l-au avut și alinse de a se „institucionaliza”⁶⁵, după *capacitatea de a crea orientări / curente sau forumuri*, după criteriul *operei nescute din manifeste vs. a manifestelor nescute din opere*, după criteriul „*autohtone*” versus „*preluate / recuperate*” sau categoria *academism vs. underground*.

3.5. Legenda relațiilor „impuse” manifest(ar)ului

3.5.1. Contextul istorico-politic

Situația politică este determinantă, de exemplu, într-un regim dictatorial, interdicțiile înclinate, obstacolele trecute, riscurile suportate de autorii scrierilor sedentioase contribuie în mod direct la gestația unui manifest, pentru că cuvântul reprimat prinde valoare instructivă. Astfel, la ieșirea din timpurile de opresiune există o explozie de texte-manifest care exprimă în euforie ceea ce nu s-a spus, „le non-dit” al anilor de cenzură și tăcere.⁶⁶ Abundența manifestelor din perioada post-comunistă se poate astfel explica din punct de vedere istorico-politic, perioada douămiist fiind, alături de cea nouzecistă, pridorul la ieșirea din timpurile dictatoriale comuniste.

3.5.2. Contextul socio-economic

Perioada douămiistă care, pe lângă libertatea de exprimare dobândită, este marcată și de sporirea posibilităților instructive și a diferitelor instituții, edituri, tipografii sau spațiului virtual – accesat de la domiciliu – ce duc la multiplicarea oportunităților de exprimare a eu-lui sau a grupului, ergo a *discursurilor manifestare*.

3.5.3. Tehnica și canalele de comunicare

Forma dat manifestelor depinde mult de modalitatea de comunicare, de condițiile în care circula informația, de canalele utilizate, de publicul vizat etc.

⁶⁵ Aici am propus patru clase: cea „a pietrelor de hotar”, „a undelor scurte”, „a tatonrilor” și „a provizoratului”.

⁶⁶ *Ibidem*, p. 7.

3.5.4. *Manifestul și spațiul cultural*

Manifestul nu rupe niciodată complet relațiile cu mediul său cultural, în același timp, se distanțează de acesta.

3.5.5. *Manifestul și instituția*

Tipurile de instituții sunt foarte variate, asemenea domeniilor vieții. Putem să vorbim de instituții sociale, politice, economice, juridice, culturale, religioase, ale vieții private etc. Rolul instituțiilor culturale este de a produce și a difuza cultura. Ele „gestionează etichete” și sunt „marea bucurie unde se elaborează teoriile”⁶⁷, ea reprezintă ordine, normă.

3.5.6. *Experiența personală*

Nu în ultimul rând, experiența personală contribuie și ea la efectul textual. Manifestul datorează multe funcții emotive sau expresive care corespund, o dată, persoanei I. Majoritatea manifestelor două miște proclamă **experiența personală**, ca fiind resortul celei la baza elaborării lor. Experiențele personale sunt ancorate în cotidian prin spațiu (pe stradă, cârmă / bar / pub / terasă, spațiul intim al locuinței etc.) sau acțiuni (o băutură, la o bere sau un ceai).

3.6. Un manual alternativ – ABCDarul manifestelor

În lucrarea de față, am propus un ABCDar alternativ al manifestului, care conține parametrii ai manifestului literar – *acțiune, bulversare, cooptare, criză, denunțare, fondare, identitate, mesianic, mit, negare, reciclare, oc, utopie, veste bună* etc. Manifestul este fondat pe elemente variabile. În acest sens, realizarea unui corpus fix pare superflu și imposibil, pentru că unele caracteristici sunt legate de altele în mod necesar, încorporându-le, iar principiile de clasificare ar fi numeroase.

Pe lângă parametrii amintiți, am propus și câteva valențe ale manifestului – certificat de naștere / cștorie / deces / divorț, atestat genealogic etc., construite pe parametri amintiți, și care ilustrează evenimentele promovate de acestea: nașterea unei noi unități generaționiste / orientări (fracturiți, utilitariți, transmedieni), „cștoria” necesară

⁶⁷ Anne-Marie Pelletier, „La paradox institutionnel du manifest”, în *Littérature*, 39 / 1980, pp. 17-18.

a autorilor, „condamnarea la moarte” a înainta ilor (optzeci ti, a patra genera ie Forrás), divor ul estetic-stilistic de ace tia etc.

3.7. Valen e ale manifestului

3.7.1. *De la „act de na tere / atestat genealogic” la „certificat de deces”*

Manifestele secolului XXI, i nu numai, ucid prin denun are, manifestat prin indiferen , atac verbal, minimalizare etc., pentru a se putea na te.

3.7.2. *„Act de identitate i legitimare”*

Un manifest are întotdeauna ca efect structurarea, afirmarea unei identit i. Abastado consider manifestul este un act fondator al unui *subiect colectiv* (dar non-institu ional). Este vorba de a face s existe ca entitate recunoscut un grup care nu este înc organizat în partid, sect , censaclu, coal etc.⁶⁸ Devine astfel, evident, un *act de identitate*, identitate care este proclamat i asumat .

3.7.3. *„Certificat de c s torie” – asigurarea puterii*

Manifestul legitimeaz puterea, *este* un discurs de putere, astfel este un discurs de domina ie i de supunere, iar prin for area limitelor se poate în elege supunerea ca subjugare.

3.7.4. *„Certificat de divor ”*

Manifeste pot fi considerate i certificate de divor , atunci când vorbim de o domolire a inten iei de a ucide, a eradica Tat l, deoarece autorii lor rup – uneori total i brutal, dup cum am mai ar tat – leg turile cu ideologia dominant i valorile consacrate, se periferizeaz cât mai evident apelând la toți cei ce se simt marginaliza i.

3.7.5. *Proces verbal al vechiului i al noului*

Pentru a sus ine acest aspect, voi face referire la caracterul explicativ-prescriptiv al manifestului, care astfel ofer „re ete” ale noului adev r; atrage spre sine **novatorul**, care trebuie **explicat, teoretizat i promovat**; în acest proces, realizeaz un **inventar** al celor trecute i al celor viitoare.

⁶⁸ Claude Abastado, *art. cit.*, p. 7.

3.8. În loc de concluzii

Considerăm că – indiferent de finalitatea pe care o vor avea răsboaiele numite „Generația 2000 / Două mișmuri” sau cel transmedian, această incursiune în manifestele, poeziile două mișmurilor necesită să face posibil – datorită multitudinii și varietății lor – și alte clasificări, care pot privi aspecte de ordin formal, de conținut, de scop etc. Manifestele prezentate au puncte comune – agresivitate excesivă, revoltă, apropierea de cititor, modalitatea de publicare –, dar și diferențe ca numărul de texte, varietatea mult mai mare a textelor, grupările în sfera românească, acest aspect având în primul rând o explicație demografică (numărul mult mai mic al vorbitorilor), dar și una socio-istorică.

4. O SCHI A RELAȚIILOR LITERARE ROMÂNNO-MAGHIARE

Viziunea comparatistă a celor două literaturi necesită o schi a relațiilor literare româno-maghiare în spațiul românesc pentru a se atrage atenția asupra necesității lor. Bineînțeles, în spiritul cercetării, etapele lor sunt trasate în funcție de contextul socio-istoric care le influențează.

4.1. Relațiile literare româno-maghiare după 1918

În anii de început, gruparea „Helikon” nu numai că a declarat condiționarea reciprocă a literaturilor popoarelor din Transilvania, dar a căutat și posibilitatea stabilirii contactelor. Relațiile literare dintre sași și maghiari au evoluat mai strâns în această perioadă, până la preluarea puterii de către fasciști în Germania, dar anii în anii 1920 contactele literare româno-maghiare s-au dezvoltat și ele.

Realitatea necesității relațiilor bilaterale s-a concretizat în diferite cadre și sub numeroase forme dintre care amintim doar câteva exemple, cu valoare de reprezentativitate. Cadrele de manifestare s-au materializat în turnee, conferințe, serate literare, cene culturale⁶⁹,

⁶⁹ Una dintre rezoluțiile primei reuniuni a *Colectivului de lucru Helikon*, înființat la Brâncovenești (1926), a declarat că principală sarcină culturală prezentarea și traducerea în limba maghiară a creațiilor literare românești și germane din Transilvania.

aniversări și comemorări, proiecte teatrale⁷⁰ etc., pe când în formă scrisă revistele făceau loc unor anchete, studii și eseuri, traduceri și recenzii.

4.2. Relațiile literare româno-maghiare în perioada postbelică

În perioada postbelică, numărul formelor de promovare a acestor relații s-a înmulțit considerabil. Conform lui György Gaál, „Uniunea Populară Maghiară” a arătat la primul său congres din mai 1945 faptul că „scriitorii maghiari din România sunt cei înscrinați cu construirea punților de legătură între Ungaria și România”⁷¹.

4.3. Relațiile literare româno-maghiare în perioada post-decembristă

Pentru a (re)conecta acest ultim capitol la doi reprezentanți postdecembriști ai momentului actual, fiecare având rolul de lider (spiritual, „managerial” etc.) – Claudiu Komartin, în cadrul propriei generații, și Imre-József Balázs, ca membru al deja-canonizatului transmedianism, respectiv ca mentor al noii generații aflate la primii pași –, acest subcapitol va prezenta în principal perspectivele lor legate de receptarea literaturii *Celuilalt*. Credința mea este că pozițiile celor doi în privința receptării sunt ilustrative, în general, pentru cunoașterea culturii, în special a literaturii Celuilalt.

4.3.1. Claudiu Komartin și cultura maghiară

Activitatea lui Claudiu Komartin în vederea stabilirii unor relații culturale româno-maghiare se poate vedea mai ales în sfera traducerilor, dar și în cea a relațiilor pe care le-a cultivat cu unii scriitori și poeți ai literaturii maghiare din România, acestea intensificându-se mai ales în ultimii ani.

⁷⁰ Companiile de teatru maghiare au prezentat, începând cu anul 1920, piesele traduse ale autorilor români (Ion Luca Caragiale, Lucian Blaga etc.), iar în teatrele românești au fost jucate unele piese maghiare (Ferenc Molnár, Menyhért Lengyel sau Imre Madách etc.), dar apar și articole ce elogiaz lumea teatrului (Vezi recenzia dedicată actriei Marioarei Ventura pentru interpretarea rolului Sfintei Johanna în numărul din martie 1926 al revistei „Korunk”).

⁷¹ György Gaál, „Conexiuni literare româno-maghiare. 1945-1989”, în *Enciclopedia Maghiară din România* 2010, <http://www.enciclopediavirtuala.ro/articoletematice/articol.php?id=115> (08 April 2016).

4.3.2. *Imre-József Balázs – ambasador al rela iilor literare maghiaro-române*

Efortul depus de Imre-József Balázs în vederea stabilirii unor rela ii culturale maghiaro-române se poate vedea în traducerile efectuate sau în încurajarea altor scriitori maghiari de a traduce din / în limba română . După cum am mai amintit, promovarea literaturii române în spa iul unghuresc se face prin traduceri și studii, prin editarea și coordonarea unor antologii bilingve sau prin studiile dedicate autorilor români. În acest sens, activitatea lui Balázs poate fi împ r it astfel: contribu ii privind coordonarea de volume, antologii, dar și proiecte interculturale, studii de critică și istorie literară , al tiri de recenzii sau articole în diferite dic ionare, traduceri sau preocup ri legate de receptarea literaturii maghiare în spa iul românesc. Totodat , acestora li se pot anexa diferitele opinii exprimate în interviuri, bilan uri, anchete etc.

4.4. **În loc de concluzii**

După cum s-a v zut din acest capitol, rela iile culturale român -maghiare circumscriu „istoria unei leg tiri dificile și intermitente între cele două literaturi”⁷². Acestea î i au originea în perioada Reformei, iar primele contacte există mai ales pe terenul folclorului, con tinentizarea leg turilor suprapunându-se cu trezirea sentimentului na ional și trezirea interesului pentru cultura na ională în preajma revolu iilor de la 1848. Secolul al XIX-lea este marcat mai ales prin traduceri și recenzii, printre primele reviste române ti care s-au ocupat de cultura maghiară fiind „Familia” lui Iosif Vulcan, publica ie ce și-a p strat până astăzi interesul în această privință . Adevăratul interes este trezit după momentul 1918, când se intensifică colaborările și pe diferite planuri culturale: apar reviste bilingve sau plurilingve, se promovează cele două culturi pe diferite c i, așa cum se vede din tradi ia revistei „Korunk”, expusă anterior. Cea mai productivă parte în această privință este perioada postbelică , până în momentul 1989.

În privința rela iilor culturale româno-maghiare din perioada postdecembristă , se poate spune că acestea sunt neglijate în compara ie cu perioada postbelică de până în 1989, perspectiva și activitatea lui Imre-József Balázs și a lui Claudiu Komartin în această sferă fiind emblematice pentru situa ia actuală .

⁷² Claudiu Komartin, *O antologie a tinerilor...*, <http://unanotimpinberceni.blogspot.ro/2016/06/o-antologie-tinerilor-poeti-maghiari.html> (20.08.2016).

CONCLUZII

Multiplele rezultate ale acestui studiu reprezintă mai degrabă un punct de plecare pentru viitoare discuții, deoarece simultaneitatea perioadei descrise presupune numeroase schimbări ce pot apărea în următorii ani. Pentru a ilustra în mod transparent rezultatele obținute în cursul cercetării, propun o trecere în revistă a acestora, secondată de concluziile aferente. Structural, lucrarea este organizată în patru capitole. Primele două capitole reprezintă preambulul teoretic necesar realizării cadrului contextual și oferă instrumentele necesare în vederea interpretării situației culturale a perioadei amintite, în timp ce al doilea detaliază conceptul de generație literară, respectiv postdecembrismul literar al celor două literaturi, cea română și cea de expresie maghiară din România, din perspectiva activității și receptivității lor. Perioadele discutate ale celor două literaturi sunt diferite și aproximative. Al treilea capitol vizează manifestele celor două generații, iar ultimul urmărește bidirecțional receptarea literaturii *Celuilalt*.

În vederea legitimării conceptului de *generație* ca instrument de periodizare a istoriei literare române, respectiv a celei maghiare din România în perioada postdecembristă, demersul cercetării a tratat problema *generației*, încercând să definească și să sistematizeze diferitele abordări ale termenului și să îl aplice perioadei postdecembriste în cele două literaturi, cu accent pe generația *transmedienilor* în cultura maghiară din România, respectiv pe cea a *două miștilor* în cea română.

Această lucrare a fost sprijinită de proiectul Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077

BIBLIOGRAFIE

ISTORIE, TEORIE I CRITIC LITERAR

- Alexandrescu, Sorin, *La modernité à l'Ést. 13 aperçus sur la littérature roumaine* [*Modernitatea în Est. 13 observații asupra literaturii române*], Ploiești, Editura Paralela 45, 1999, pp. 34-35.
- Benga, Grația, *Re-evaluarea Poeziei românești a anilor 2000*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2016.
- Cioculescu, Șerban, Streinu, Vladimir, Vianu, Tudor, *Istoria literaturii române moderne*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1971.
- Fried, István, *Irodalomtörténetek Transsylvaniaiban. Töprengések ifjú és legifjabb erdélyi szerzőkről* [*Istoria literară în Transsylvania. Cugetări despre tinerii și junii autori transilvăneni*], Cluj-Napoca, Erdélyi Híradó-Elretöltőhely, 2002.
- Ilie, Rodica, *Manifestul literar. Poetici ale avangardei în spațiul cultural românesc*, Brașov, Editura „Universității Transilvania”, 2008.
- Kántor, Lajos, Láng, Gusztáv, *Romániai magyar irodalom 1945-1970* [*Literatura maghiară din România 1945-1970*], București, Editura Kriterion, 1973.
- Kummer, Friedrich, *Deutsche Literaturgeschichte des 19. und 20. Jahrhunderts nach Generationen dargestellt* [*Istoria literaturii germane a secolului XIX și XX. Reprezentată prin generații*], Dresden, Carl Reisner, 1922.
- Leahu, Nicolae, *Poezia generației '80*, Chișinău, Editura Cartier, 2000.
- Lefter, Ion Bogdan, „*Generaționismul*” literar. *Concepte, istorie, metodologii*, Pitești, Editura Paralela45, 2016.
- Lepu, Miruna, *Tânărul generației interbelice*, București, Editura Vreamea, 2015.
- Leymarie, Michel, *Albert Thibaudet, „L'outsider du dedans”* [*Outsiderul din interior*], Villeneuve-d'Ascq, Presses universitaires du Septentrion, 2006.
- Manolescu, Florin, *Litere în tranziție*, București, Editura Cartea Românească, 1998.
- Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Pitești, Paralela45, 2008.
- Manu, Emil, *Generația literară a războiului*, București, Curtea Veche Publishing, 2000.
- Martin, Mircea, *Generațiile și creațiile*, București, Editura pentru literatură, 1969.

- Miklós, Ágnes Kata, *A szóértés feltételei [Condi iile comprehensiunii cuvântului]*, Cluj-Napoca, Komp-Press, 2010.
- Mincu, Marin, *Poezie i genera ie*, Bucure ti, Editura Eminescu, 1975.
- Mincu, tefania, *Dou miismul poetic românesc. Despre starea poeziei II*, Constan a, Editura Pontica, 2007.
- Nora, Pierre, *Les Lieux de Mémoire 2 [Locurile memoriei 2]*, Paris, Gallimard, 1997.
- Ornea, Z., *Junimea i junimismul*, Bucure ti, Editura Eminescu, 1978.
- Páll, Zita, *Milyen fej varródhat az ex-macska nyakához? [Ce cap s-ar putea coase la gâtul ex-pisicii?]*, Cluj-Napoca–Budapesta, Erdélyi Híradó – Fialat írók Szövetsége, 2003.
- Perian, Gheorghe, *Ideea de genera ie în teoria literar româneasc*, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2013.
- Petersen, Julius, *Genera iile literare*, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2013.
- Peyre, Henri, *Les Générations littéraires [Genera iile literare]*, Paris, Boivin et Cie, 1948.
- Pop, Ion, *Poezia unei genera ii*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1973.
- Szonda, Szabolcs, *Literatura maghiar din România. Aspecte cronologice i no iuni de baz*, Bucure ti–Sfântu-Ghorghe, Editura RHT Kiadó, 2008.
- Thibaudet, Albert, *Reflec ii despre literatur*, în *Fiziologia criticii*, studiu introductiv, selec ie, traducere i note Savin Bratu, Bucure ti, Editura pentru Literatur Universal, 1966.
- Ulici, Lauren iu, *Literatura român contemporan . Poezia*, vol. I, Bucure ti, Editura Eminescu, 1995.
- Valea, Lucian, *Genera ia amânat*, edi ie îngrijit de Oana Valea i Mircea M lu, Cluj-Napoca, Ed. Limes, 2002.
- Vianu, Tudor, *Genera ie i crea ie*, Bucure ti, Editura Libr riei „UNIVERSALA”, Alcalay & Co., 1936.

DIC IONARE, ENCICLOPEDI, ANTOLOGII, ANUARE

- ****Dic ionarului explicativ al limbii române (DEX)*, Bucure ti, Editura Univers enciclopedic, 1998.
- ***Nagy Transzközép-Szám [Marele Num r Transmedian], în „Echinox”, 1993/3.
- ****Romániai magyar irodalmi lexikon I (A-F) [Lexiconului de Literatur Maghiar din România I (A-F)]*, Bucure ti, Kriterion, 1981.
- ****Romániai magyar irodalmi lexikon II (G-Ke) [Lexiconului de Literatur Maghiar din România II (G-Ke)]*, Bucure ti, Kriterion, 1991.

- ****Romániai magyar irodalmi lexikon III (Kh-M)* [*Lexiconului de Literatură Maghiară din România III (Kh-M)*], București, Kriterion, 1994.
- ****Romániai magyar irodalmi lexikon IV (N-R)* [*Lexiconului de Literatură Maghiară din România IV (N-R)*], București, Kriterion, 2002.
- ****Romániai magyar irodalmi lexikon V/1 (S-Sz)* [*Lexiconului de Literatură Maghiară din România V/1 (S-Sz)*], București–Cluj-Napoca, Societatea Muzeului Ardelean-Kriterion, 2010.
- ****Romániai magyar irodalmi lexikon V/2 (T-Zs)* [*Lexiconului de Literatură Maghiară din România*], București–Cluj-Napoca, Societatea Muzeului Ardelean-Kriterion, 2010.
- ****The World Book Encyclopedia*, vol. 13, World Book Inc. M, USA, 1984.
- Angelescu, Mircea, Ionescu, Cristina, Lăzărescu, Gheorghe, *Dicționar de termeni literari*, București, Editura Garamond, 1995.
- Balázs, Imre-József, Vălcăreanu, Ciprian (coord.), *Travers. O antologie a literaturii maghiare din Transilvania*, seria *A treia Europă*, Iași, Editura Polirom, 2002.
- Bidu-Vrănceanu, Angela, Călinaru, Cristina, Ruxandoiu, Liliana et. al., *Dicționar general de termeni și ale limbii*, București, Editura științifică, 1997.
- Drăgulescu, Sebastian, „Portretul unui poet de azi: Claudiu Komartin”, în *Anuar de lingvistică și istorie literară*, t. XLIX-L, București, Institutului de Filologie Română “A. Philippide”- Filiala Iași a Academiei Române, 2009-2010.
- Ghiță, Gheorghe, Fierescu, Constantin, *Dicționar de terminologie literară*, București, Editura Ion Creangă, 1975.
- Moșu, Mircea (coord.), *Dicționar de termeni literari, cu aplicații*, Brașov, Editura Orator, 2002.
- Pachia-Tatomirescu, Ion, *Dicționar estetic-literar, lingvistic, religios, de teoria comunicării...*, Timișoara, Editura Aethicus, 2003.

LUCRĂRI DE SOCIOLOGIE, FILOSOFIE, POLITICĂ ȘI DE ISTORIE CULTURALĂ

- Biblia Romano-Catolică*, traducere, introducere și note de pr. Alois Bulai și pr. Eduard Patrașcu, Iași, Sapiența, 2013.
- Kant, Immanuel, „Idee zu einer allgemeinen Geschichte in weltbürgerlicher Absicht [Idea unei istorii universale din punct de vedere cosmopolit]”, în *Berlinische Monatsschrift*, Leipzig, Meiner, 1917.

Mannheim, Karl, *Tudásszociológiai tanulmányok [Studii de sociologie a cunoa terii]*,
Budapesta, Osiris, 2000.

Mariás, Julián, *El método histórico de las generaciones [Metoda istoric a genera iilor]*,
Madrid, Revista de Occidente, 1949.

Mentré, François, *Les Générations sociales [Genera iile sociale]*, Paris, Bossard, 1920.

Steiner, George, *Mae tri i discipoli*, trad. i note de Virgil Stanciu, Bucure ti, Editura
Humanitas, 2011.

JURNALE, MEMORII, BIOGRAFII, CORESPONDEN

Slavici, Ioan, *Amintiri*, text ales i stabilit de C. Mohanu, Bucure ti, Editura Minerva,
1983.

Negruzzi, Iacob, *Amintiri din Junimea*, Bucure ti, Editura Humanitas, 2011.

Stein, Gertrude, *Everybody's Biography [Biografia oricui]*, Cambridge, Exact Change,
1993.

Torou iu, I. E., Carda , Gh., *Studii i documente literare*, Cern u i, Institutul de Arte
Grafice „Bucovina”, 1931.

Torou iu, I. E., *Studii fi documente literare*, vol. II, *Junimea*, Cern u i, Institutul de Arte
Grafice „Bucovina”, 1932.

TEZE DE DOCTORAT

Szonda, Szabolcs, *Studiu de prozodie func ional asupra liricii genera iei a III-a „Forrás”*
[Izvor] a literaturii maghiare din România, rezumat la teza de doctorat, 2009.

STUDII, ARTICOLE, RECENZII, CRONICI, INTERVIURI, ANCHETE, PREFE E, POSTFE E

A szóértés el feltételeir l [Condi iile preliminare ale comprehensiunii cuvântului], anchet
în „Korunk”, 1-2 / 1980, pp. 41-62.

Abastado, Claude, „Introduction à l'analyse des manifestes [Introducere la analiza
manifestelor]”, în *Littérature*, 39 / 1980, pp. 3-11.

„Ankét a nemzedékr l [Anchet despre genera ii]”, în *Korunk*, 6 / 1973, pp. 840-864.

Arm sar, Ioana-Paula, „Succint abordare a rela iei literatur -societate”, în Caius
Dobrescu, Romulus Bucur, *Literatur i societate. Culegere de studii*, Bra ov,
Editura Universit ii “Transilvania”, 2006, pp. 9-21.

- Attias-Donfut Claudine, Daveau, Philippe „Autour du mot «Génération» [În jurul termenului de «genera ie»]”, în *Recherche et formation*, 45 / 2004, pp.101-113.
- Baghiu, Vasile, „Experien a «live» a realit ii fic ionale. Al treilea manifest al himerismului”, în *Poesis*, nr. 6-7-8 / 2006, pp. 21-26.
- Balázs, Imre-József, „A román avantgárdkutatás új hulláma. Popescu, Morar, Cernat, Drogoreanu, Gulea [Noul val al cercet rii avangardei române ti. Popescu, Morar, Cernat, Drogoreanu, Gulea]”, în *Korunk*, 2 / 2010, pp. 113-117.
- Imre-József Balázs, „A Serény Múmia-csomópont [Nodul Mumia Sprinten]”, în *Helikon*, 6 / 2008, p. 12-13.
- Balázs, Imre-József, „Akik megölték halottaikat. A román avantgárdirodalom hatástörténeti helye [Cei care i-au ucis mor ii. Magnitudinea impactului avangardei literare române ti]”, în Emese Egyed (coord.), *Távlatok. Tanulmányok Antal Árpád tiszteletére*, Cluj-Napoca, EME, 2002, 219-233.
- Balázs, Imre-József, „Apolodor és Zebegény. Gellu Naum gyermekirodalmi munkáiról és fordításairól [Apolodor i Zebegény. Literatura pentru copii a lui Gellu Naum i traducerile acesteia]”, în *Korunk*, 9 / 2013, pp. 23-32.
- Balázs, Imre-József, „Az álom antológiája. Vázlat a román és a magyar szürrealizmus mitologikus elemeir l [Antologia visului. Schi a elementelor suprarealiste române ti i maghiare]”, în Ágoston Zénó Bernád, Márta Csire, Andrea Seidler (coord.), *On the Road / Zwischen Kulturenunterwegs*, Wien-Berlin, LIT Verlag, 2009, pp. 84-92.
- Balázs, Imre-József, „Beszélget nemzedékek [Genera ii în dialog]”, în *Vissza a Forrásokhoz. Nemzedékvallató [Înapoi la Izvoare. „Interogatoriul” unei genera ii]*, Cluj-Napoca, Editura Polis, 2001, pp. 7-18.
- Balázs, Imre-József, „Ce num r poart la pantofi literatura maghiar din Transilvania?”, în *Provincia*, 4 / 2000, p. 6.
- Balázs, Imre-József, „Epoci simultane în literatura maghiar din Transilvania”, în *Travers. O antologie a literaturii maghiare din Transilvania*, trad. Ildikó Gabos, Ia i, Editura Polirom, 2002, pp. 37—50.
- Balázs, Imre-József, „Hogyan épült be a társadalom hálózataiba a román avantgárd [Cum s-a integrat avangarda româneasc în re elele sociale]”, în *Korunk*, 2 / 2009, pp. 101—104.

- Balázs, Imre-József, „Lecturi paralele ale aceleiași fenomen”, în Imre-József Balázs, Ciprian Vlădescu (coord.), *Travers. O antologie a literaturii maghiare din Transilvania*, Iași, Editura Polirom, 2002, pp. 5-9.
- Balázs, Imre-József, „O voce inconfundabilă”, în *Vatra*, 5-6 / 2009, pp. 80-81.
- Balázs, Imre-József, „Receptare față de studii și articole”, în *Vatra*, 6-7 / 2003, pp.129-130.
- Balázs, Imre-József, „Szürrealisták randevúja (Sa a Pan : Sadismul adevăratului) [Randevú-ul suprarealiilor (Sa a Pan : Sadismul adevăratului)]”, în *Korunk*, 8 / 2010, pp. 105-106.
- Balázs, Imre-József, „Válogatott képek a Gellu Naum-mitológiából (Gellu Naum: Vasco da Gama și alte poheme) [Fotografii alese din mitologia Gellu Naum (Gellu Naum: Vasco da Gama și alte poheme)]”, în *Korunk*, 8 / 2009, pp. 110-112.
- Bădiliu, Cristian, „Manifestul suprarealismului ortodox”, în *Vatra*, nr. 2 / 2010, p. 61.
- Bengăuțiu, Grațian, „Poetic Manifestoes in the Early 2000's. Gap and Continuity”, în *The Proceedings of the International Conference Communication, Context, Interdisciplinarity, vol. 3*, Tîrgu-Mureș, Editura Universității “Petru Maior”, 2014, pp.517-525.
- Bodiu, Andrei, „Normalitatea libertății”, în *Vatra*, 3 / 2009, p. 31-32.
- Bretter, György, „Hipotézis a nemzedék között nyelvér 1 [Ipoteza dublului sens al limbajului]”, în *Korunk*, 6 / 1973, pp. 878-886.
- Bucur, Romulus, „Cuvînt înainte”, în Caius Dobrescu, Romulus Bucur, *Literatură și societate. Culegere de studii*, Brașov, Editura Universității “Transilvania”, 2006, pp. 5-8.
- Caragiale, I. L., „Două note”, în *Opere III. Reminiscențe și notițe critice*, ediție îngrijită de Paul Zarifopol, București, Editura Culturală Națională, 1932.
- Caragiale, I. L., „Ironie”, în *Opere III. Reminiscențe și notițe critice*, ediție îngrijită de Paul Zarifopol, București, Editura Culturală Națională, 1932, pp. 6-10.
- Caragiale, I. L., „În Nirvana”, în *Opere III. Reminiscențe și notițe critice*, ediție îngrijită de Paul Zarifopol, București, Editura Culturală Națională, 1932.
- Cesereanu, Ruxandra, „Delirionismul sau manual concentrat despre cum să nu rămâi blocat în realitate”, în *Vatra*, 2 / 2010, pp. 60-61.
- Chouinard, Daniel, „Sur la préhistoire du manifeste littéraire (1500-1828) [Asupra preistoriei manifestului literar (1500-1828)]”, în *Études françaises*, vol. 16, nr. 3-4 / 1980, p. 27.

- Cistelean, Alexandru, „Receptarea literaturii maghiare în revistele române ti”, în *Vatra*, 6-7 / 2003, p.128.
- Clive , Nicoleta „Expresionism i rigoare procedural ”, în *Vatra*, 1-2 / 2006, p. 42-43.
- Delas, Daniel, „On a touché au vers! Note sur la fonction manifestaire du poème en prose au XIXe siècle [Am atins versul! Not asupra func iei manifestare a poemului în proz în secolul XIX]”, în *Littérature*, 39 / 1980, p. 54-60.
- Demers, Jeanne „Entre l’art poétique et la poème: le manifeste poétique ou la mort du père [Între art poetic i poem: manifestul poetic sau moartea tat lui]”, în *Études françaises*, vol. 16, nr. 3-4 / 1980, pp. 3-20.
- Demers, Jeanne, „Le Manifeste «un discours de la demande», ou La parole exemplaire de Michèle Lalonde [Manifestul – «discurs al revendic rii», sau Limbajul exemplar al lui Michèle Lalonde]”, în E.D. Blodgett i A.G. Purdy în colaborare cu S. Tötösy de Zepetnek (Ed.), *Prefaces and Literary Manifestoes / Préfaces et manifestes littéraires. Proceedings of the Conference Towards a History of the Literary Institution in Canada 3/ Vers une histoire de l’institution littéraire au Canada 3*, University of Alberta, Research Institute for Comparative Literature, 1990, p. 181-190.
- Edmunds, June, Turner, Bryan S., „Global generations: social change in the twentieth century [Genera ii globale: schimb ri sociale în secolul XX]”, în *The British Journal of Sociology*, vol. 56, 4 / 2005, pp. 559-577.
- „Fiatatok irodalma – az irodalom fiatalsága Az Igaz Szó kerekasztal-értekezlete. [Literatura tinerilor – tinere ea literaturii. Mas rotund organizat de Igaz Szó]”, în *Igaz Szó*, 8 / 1978, pp. 189-209.
- Filliolet, Jaques, „Le manifeste comme acte de discours : approches linguistiques [Manifestul ca act de discours: abordare lingvistic]”, în *Littérature*, 39 / 1980, pp. 23-28.
- Gáll, Ern , „Nemzedékt l nemzedékig [De la genera ie la genera ie]”, în *Korunk*, 1-2, 1980, pp. 31-40.
- Gaál, Gábor, „Transzilvániai-e vagy romániai magyar irodalom? [Literatur maghiar din Transilvania sau literatur maghiar din România?]”, în *Korunk*, 3 / 1937, pp. 214-217.
- Galaicu-P un, Emilian, „Portretul artistului tân r la maturitate”, în *Clipa*, 4 / 2009, p. 8.

- Gleize, Jean-Marie, „Manifestes, Préfaces. Sur quelques aspects du prescriptif [Manifeste, Prefe e. Asupra câtorva aspecte ale prescriptivului]”, în *Littérature*, 39 / 1980, pp. 12-16.
- Goldiș, Alex, „Harta poeziei dou miiste”, în *Vatra*, 5 / 2016, pp.
- Greceanu, Adela, „Un derbedeu scriitor i primejdios”, în *Vatra*, 8 / 2006, pp. 90-92.
- Gyimesi Cs., Éva, „Perl i nisip”, în *Travers. O antologie a literaturii maghiare din Transilvania*, trad. Szabolcs Szonda, Ia i, Editura Polirom, 2002, pp. 27-36.
- Hentea, Marius, „The problem of Literary Generations: Origins and Limitations [Problema genera iilor literare: origini i limit ri]”, în *Comparative Literature Studies*, vol. 50, 4 / 2013, pp. 567-588.
- Ichim, Lauren iu, „Theories and Theorists of the Literary Generation Concept. Contemporary Semantic Re-evaluations and their Socio-cultural Impact [Teorii i teoreticieni ai conceptului de genera ie literar . Re-evalu ri semantice contemporane i impactul lor socio-cultural]”, în *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 63 / 2012, pp. 283-287.
- Idt, Geneviève, „La «littérature engagée», manifeste permanent [«Literatura angajat », manifest permanent]”, în *Littérature*, 39 / 1980, pp. 61-71.
- Ignat, Sanda, „Prefa ”, în Julius Petersen, *Genera iile literare*, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2013, pp. 69-81.
- Jancsó, Béla, „Tíz év [Zece ani]”, în *Erdélyi Fiatalok*, 3-4 / 1938, pp. 3-5.
- Komartin, Claudiu, „Performantismul”, în *Caiete critice*, 2-3 / 2005,
- Kós, Károly, „Beszélnek Erdély kövei is [Povestesc i pietrele Transilvaniei]”, în *Napkelet*, 3 / 1920, p.135-141.
- Kós, Károly, „Erdélyi írók a magyar irodalom egységér l [Scriitori transilv eneni despre unitatea literaturii maghiare]”, anchet în *Erdélyi Helikon*, 1/1928, pp. 56-57.
- Kós, Károly, Zágoni, István, Paál, Árpád, „Kiáltó Szó [Strig t]”, Cluj-Napoca, 1921, pp. 1-52.
- Kriegel, Annie, „Le concept politique de génération: apogée et déclin [Concepul politic de genera ie: apogeu i declin]”, în *Commentaire*, 7 / 1979, pp. 390-399.
- Kuncz, Aladár, „Transilvania este patria mea”, în *Provincia*, 4 / 2000, p. 10.
- Mihály Lakatos, „«Serény Múmia» – fiatal erdélyi írók [«Mumia Sprinten » – tineri scriitori transilv eneni]”, în *Tiszatáj*, 10 / 1996, p. 21-22.

- Láng, Gusztáv, „Plimbare în jurul unei definiții”, în *Travers. O antologie a literaturii maghiare din Transilvania*, trad. Szabolcs Szonda, Iași, Editura Polirom, 2002, pp. 13-26.
- Leroy, Claude, „La fabrique du lecteur dans les manifestes [Fabricarea lectorului în manifeste]”, în *Littérature*, 39 / 1980, pp. 120-128.
- Manasia, Ștefan, „ca un mort în hămat la o lebădă”, în *Tribuna*, 49 / 2004, p. 5.
- Maria, Ion, „Mai avem nevoie de manifeste literare?”, în *Vatra*, 2 / 2010, pp. 63-64.
- Maria, Ion, „Poem-manifest: SUFLETISMUL”, în *Vatra*, nr. 2 / 2010, p. 63.
- Martos, Gábor, *Marsallbot a hátizsákban. A forrás harmadik nemzedéke [Cu bastonul de mare al în rucsac. A treia generație Forrás]*, Cluj-Napoca, Editura Erdélyi Híradó, 1994.
- Mincu, Ștefania, „Argument”, în *Două mișcări poetice românești. Despre starea poeziei II*, Constanța, Editura Pontica, 2007, pp. 5-6.
- Patra, Antonio, „La un deceniu de la revolta «fracturi tilor» putem vorbi, în sfârșit, de o «literatură nouă» foarte valoroasă”, în *Vatra*, 3 / 2009, pp. 45-47.
- Páll Zita, „Transzközép — irányzatosság és / vagy pozíciókeresés? [Transmedian – direcții / sau continuarea pozițiilor?]”, în Otilia Ármeán, Ferenc Odorics, *Határon*, Cluj-Napoca-Szeged, Pompeji, 2002, pp. 287-324.
- Pârjol, Florina, „Destui tineri scriitori de astăzi sunt self-promoter-i”, în *Vatra*, 3 / 2009, pp. 50-51.
- Pelletier, Anne-Marie, „La paradox institutionnel du manifest [Paradoxul instituțional al manifestului]”, în *Littérature*, 39/ 1980, pp. 17-22.
- Perian, Gheorghe, „Idea de generație în concepția lui Mircea Vulcănescu”, în *The Proceedings of the European Integration-between Tradition and Modernity Congress*, Tîrgu-Mureș, Editura Universității „Petru Maior”, Vol. Nr. 4, 2011, pp. 22-31.
- Pop, Ion, „«Două mii țări» împlinesc sloganul autenticist-biografist al celor de la '80”, în *Vatra*, 3 / 2009, p. 26-28.
- Rácz, György, „Nemzedék és magatartás [Generație și comportament]”, în *Korunk*, 6 / 1973, pp. 835-839.
- Renouard, Yves, „La notion de génération en histoire [Noțiunea de generație în istorie]”, în *Revue Historique*, 1 / 1953, pp. 1-23.
- Sántha, Attila, „A transzközép irodalom [Literatura transmediană]”, în *Echinoc*, 6 / 1993.

- Sántha, Attila, „Az empirikus (konstruktivista) irodalomtudomány: lehet ség a transzközép irodalom megközelítésére [tiin a literar empiric (constructivist): posibilitate de abordare a literaturii transmediene]”, în *Korunk*, 9 / 1994.
- Sántha, Attila, „Despre ceea ce nu exist : literatura transilvan ”, în *Provincia*, 5 / 2000, p. 7.
- Simu , Andrei, „«Splendoarea» i «nefericirile» genera iei 2000”, în *Vatra* 3 / 2009, pp. 63-69.
- Simu , Ion, „ apte întreb ri ce pot genera principii în rela ia româno-maghiar ”, în *Provincia*, 12 / 2001, p. 5.
- Tison-Braun, Micheline, „Portrait-robot de l’auteur du manifeste [Portret-robot al autorului de manifest]”, în *Études françaises*, vol. 16, nr. 3-4 / 1980, pp. 69-77.
- upa, R zvan, „corpuri române ti. practici poetice carte”, în *Stare de urgen* , 16 / 2009, pp. 3-30.
- Varga, Melinda, „Meg kellene nyerni olyanokat, akik egyáltalán nem olvasnak [Ar trebui câ tiga i cei care nu citesc deloc]”, în *Irodalmi Jelen*, 1 / 2013, pp. 70-77.
- Yahalom, Shelly, „Constantes fonctionelles du discours-manifeste [Constante func ionale ale discursului-manifest]”, în *Littérature*, 39 / 1980, p. 111-119.

SURSE ELECTRONICE

- Adame teanu, Gabriela, „Promovarea culturii cost bani, bani i iar i bani!”, în *Bucure tiul cultural*, 24 / 2007,
<http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=7562> (31.08.2016).
- Axinte, erban, „M tile lui Ianu ”, în *Dilema veche*, 621 / 2016,
<http://dilemaveche.ro/sectiune/dileme-on-line/articol/mastile-lui-ianus> (28.08.2016).
- Baghiu, tefan, „Poezia major ”, în *Cultura*, 423 / 2013,
<http://revistacultura.ro/nou/2013/06/poezia-majora/> (21.09.2015).
- Baghiu, Vasile, „Încercarea de a împ ca poezia cu via a. Al patrulea manifest al himerismului”, în *Vatra*, 2 / 2010,
<http://vasilebaghiu-ro.webs.com/manifestelehimerismului.htm> (09.10.2014).
- Baghiu, Vasile, „Himerismul, un manifest poetic. Postfa la o trilogie. Primul manifest a himerismului”,
<http://vasilebaghiu.blogspot.ro/2007/10/primul-manifest-al-himerismului.html#more> (09.10.2014).

- Baghiu, Vasile, „O direcție poetică paralelă postmodernismului. Al doilea manifest al himerismului”, în *Familia*, 5 / 1998,
<http://vasilebaghiu-ro.webs.com/manifestelehimerismului.htm> (09.10.2014).
- Bégnin, Albert, „A modern francia irodalom [Literatura franceză modernă]”, în *Korunk*, iulie 1928,
<http://www.korunk.org/?q=node/4615> (21.04.2015).
- „Bevezet [Introducere]”, în *Korunk*, 8 / 2004,
<http://www.korunk.org/?q=node/8&ev=2004&honap=8&cikk=7599> (09 February 2016).
- Bogdan, Paul, Herinean, Radu, Nicolau, Felix, Șolea, Marius Marian, *Boierismul*,
www.poezie.ro (08.10.2014).
- Boka, László, „Öntörvény()ek [(Auto)legislatori]”, în *Reciti. Portalul Institutului de Studii Literare al Academiei Ungare de Științe*, 12 aprilie 2013,
<http://reciti.hu/2013/902> (29.01.2015).
- Boldea, Iulian, „Postmodernismul românesc. Schiță recapitulativă”, în *Observator cultural*, 298 / 2005,
<http://www.observatorcultural.ro/articol/postmodernismul-romanesc-schita-recapitulativa-2/> (29.08.2016).
- Bolyai, Zoltán, „A havas balladái [Baladele munților]”, în *Korunk*, iunie 1932,
<http://korunk.org/?q=node/8&ev=1932&honap=6&cikk=5751> (21.04.2015).
- Cernat, Paul, „Istoria critică și capriciile memoriei canonice (III)”, în *Cuvântul*, 5 / mai 2009,
<http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=12592> (29.01.2015).
- Cernat, Paul, „Poezia tânără trebuie să poarte un nume (I)”, în *Observator cultural*, 287 / 2005,
http://www.observatorcultural.ro/Poezia-tinara-trebuie-sa-poarte-un-nume-%28I%29*articleID_13947-articles_details.html (21.09.2015).
- Ciube, Aurel, „Az ó-romániai és erdélyi képzőművészet [Artele plastice în Transilvania și Principatele Unite]”, în *Korunk*, ianuarie 1929,
<http://korunk.org/?q=node/8&ev=1929&honap=1&cikk=4716> (20.04.2015).
- Chiper, Grigore, „Simplitatea în vogă (Claudiu Komartin, Un anotimp în Berceni)”, în *Contrafort*, 3-4 / 2009,
<http://contrafort.md/old/2009/173-174/1661.html> (09.09.2014).
- Chirian, Rita, „Circ, nebunie, perplexitate”, în *Cultura*, 175 / 2008,

- <http://revistacultura.ro/cultura.php?articol=2671> (09.09.2014).
- Chiva, Ionu , *Fracturismul în proză* ,
http://www.poezie.ro/index.php/essay/202813/Manifestul_Fracturist.html
 (09.10.2014).
- Chivu, Marius, „Complexe paterne”, în *Dilema veche*, nr. 276 / 2009,
<http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=12614> (09.09.2014).
- Cistelean, Al., „Albert Thibaudet”, în Iulian Boldea, Al. Cistelean, Cornel Moraru (coord.), *Dicționar de critică și teorie literară : valori românești și valori europene ale secolului XX : concepte teoretice, tendințe și personalități*, Târgu-Mureș , Editura Universității „Petru Maior”, 2009,
<http://www.upm.ro/cercetare/CentreCercetare/DictionarCritica/THIBAUDET.pdf>
 (01.03.2016).
- Nichita Danilov, „Marius Ianu & strumfii săi”, în *Ziarul de Iași*, 07.03.2007,
<http://www.ziaruldeiasi.ro/opinii/marius-ianus-strumfii-sai~ni49ik> (31.08.2016).
- Dávid, Gyula, *Transilvanismul*, 2010,
<http://referinte.transindex.ro/enciclopedie/mobil/articoletematice/articol.php?id=117>
 (29.08.2016).
- Dido, „Marioara Ventura «Szent Johannája» [Sfânta Johanna a Marioarei Ventura]”, în *Korunk*, martie 1926,
<http://korunk.org/?q=node/4113> (20.04.2015).
- Dienes, László, „Beköszönt [Introducere]”, în *Korunk*, februarie 1926,
<http://www.korunk.org/?q=node/8&ev=1926&honap=2> (20.04.2015).
- Dinescu, Lucia Simona „Un manifest al virtualității”, în *România literară* , 28/ 2006,
http://www.romlit.ro/un_manifest_al_virtualitii (09.10.2014).
- Elek, Tibor, „Hihetünk az irodalom erejében [Putem să credem în puterea literaturii]”, interviu cu Vince Fekete, în *Barka Online*, 2 / 2015,
<http://www.barkaonline.hu/beszelgetesek/4627-beszelgetes-fekete-vincevel>
 (03.04.2016).
- f.s., « A Panait Istrati eset [Cazul Panait Istrati]”, în *Korunk*, iunie 1930,
<http://korunk.org/?q=node/5233> (21.04.2015).
- Fluerașu, Petre, *Manifestul partidului literar român*,
<http://www.poezie.ro/index.php/author/14649/index.html> (14.10.2014).
- Funieru, Alexandru, „«Generația războiului» și dilemele tranzitivității (I)”, în *Agero*,

- <http://www.agero-stuttgart.de/REVISTA-AGERO/CULTURA/Generatia%20razboiului%20si%20dilemele%20tranzitivitatii%20de%20Alexandru%20Funieru.htm> (28.08.2016).
- G.G.[Gaál Gábor], „Osvát Kálmán lexikona...[Lexiconul lui Osvát Kálmán...]”, în *Korunk*, ianuarie 1929, <http://korunk.org/?q=node/4734> (21.04.2015).
- Gaál, György, „Conexiuni literare româno-maghiare înainte de 1945”, în *Enciclopedia Maghiar din România*, 2010, <http://enciclopediavirtuala.ro/articoletematice/articol.php?id=116>. (08.04. 2016).
- Gaál, György, „Conexiuni literare româno-maghiare”, 1945-1989, în *Enciclopedia Maghiar din România*, 2010, <http://www.enciclopediavirtuala.ro/articoletematice/articol.php?id=115> (08 April 2016).
- Goldiș, Alex, „Harta poeziei dou miiste”, în *Vatra*, 5 / 2016, <https://vatraoficial.wordpress.com/2016/06/13/alex-goldis-harta-poeziei-douamiiste/>, (31.07.2016).
- Grauenfels, Adrian, *Manifestul Nu-Nu*, <http://www.poezie.ro/index.php/article/154367/index.htm> (14.10.2014).
- Ianu , Marius, Crudu, Dumitru, Chiva, Ionu , *Manifestul fracturist*, http://www.poezie.ro/index.php/essay/202813/Manifestul_Fracturist (09.10.2014).
- K. S., „A mai román regény [Romanul românesc contemporan]”, în *Korunk*, iunie 1931, <http://www.korunk.org/?q=node/8&ev=1931&honap=6&cikk=5524> (20.04.2015).
- Keresztury, Sándor, „A mai román irodalom [Literatura român contemporan]”, în *Korunk*, septembrie 1927, <http://korunk.org/?q=node/4401> (20.04.2015).
- Keresztury, Sándor, „Az erdélyi román közm vel és napjainkban [Cultura român din Transilvania în zilele noastre]”, în *Korunk*, iulie 1927, <http://korunk.org/?q=node/4386> (20.04.2015).
- Keresztury, Sándor, „Európa «szükségszerű» elbalkánizálódása [Balcanizarea «necesar » a Europei]”, în *Korunk*, mai 1926, <http://korunk.org/?q=node/4157> (20.04.2015).
- Komartin, Claudiu, „Genera ia 2000, mobilitate & ruptur ”, în *Contemporanul*, 10 / 2003, <http://www.egophobia.ro/3/articole.htm> (21.09.2015).
- Komartin, Claudiu, „În chestiunea tinerei generații”, în *EgoPHobia*, 4 / 2005, <http://www.egophobia.ro/4/articole.htm> (21.09.2015).

- Komartin, Claudiu, *O antologie a tinerilor poe i maghiari din România*, 28.06.2016,
<http://unanotimpinberceni.blogspot.ro/2016/06/o-antologie-tinerilor-poeti-maghiari.html> (20.08.2016).
- Lakatos, Mihály, „Végvárból El retolt Hely rség [Din cetate de hotar Avanpost]”, în *Kortárs Online*, 05 /2015,
<http://www.kortaronline.hu/2015/05/arch-vegvarbol-eloretolt-helyorseg/27716>
 (21.08.2016)
- Marin, Daniel D., „Interviu cu Marin Mincu”, în *Suplimentul de cultur* , 91 / 2006,
<http://www.suplimentuldecultura.ro/index.php/continutArticolAllCat/7/202>
 (21.09.2015).
- Melius, N. József, „A mai román szellemi élet f irányai [Principalele orient ri ale vie ii intelectuale române ti]”, în *Korunk*, ianuarie 1933,
<http://korunk.org/?q=node/8&ev=1933&honap=1&cikk=5883> (20.04.2015).
- Michael, Friedrich, „Manifestul poeziei europene”, în *Tiuk!*, 15 / 13 mai 2007, republicat în *Vatra*, 2 / 2010,
http://www.tiuk.reea.net/15/friedrich_mnfst.html (14.10.2014).
- Nicolau, Felix, „Manifeste literare nou zeciste i (post)dou miiste”, în *Luceaf rul*, nr. 28 / 2009,
<http://www.revistalucafarul.ro/index.html?id=1430&editie=67> (09.10.2014).
- Nicolau, Felix, „Manifeste literare nou zeciste i (post)dou miiste (2)”, în *Luceaf rul*, nr. 29-30 / 2009,
<http://www.revistalucafarul.ro/index.html?id=1454&editie=68>, (09.10.2014).
- Poenariu, Senida, „De la Beat la Optzecism, un traseu poetic”, în *Vatra*, 10-11 / 2013,
http://www.revistavatra.ro/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=55&cntnt01category_id=6&cntnt01returnid=60 (30.08.2016).
- Pomogáts, Béla, „Magyar irodalom kisebbségben (Erdély és Felvidék magyar irodalma) [Literatur maghiar în context minoritar (Literatura maghiar din Transilvia i Slovacia)]”, în *Kisebbségkutatás*, 1 / 2005,
http://www.hhrf.org/kisebbségkutatás/kk_2005_01/cikk.php?id=914 (19.01. 2015).
- Pop, Ion, „S ne cunoa tem scriitorii. Un alt fel de dou miist”, în *Jurnalul na ional*, 12 martie 2008,
<http://jurnalul.ro/cultura/arte-vizuale/sa-ne-cunoastem-scriitorii-claudiu-komartin-119352.html> (09.09.2014).

- Radó, Pál, „Nemzetek találkozása az irodalomban [Întâlnirea na iilor în literatur]”, în *Korunk*, ianuarie 1927,
<http://korunk.org/?q=node/8&ev=1927&honap=1&cikk=4221> (20.04.2015).
- Simion, Eugen, „Poezia tânăr : Claudiu Komartin”, în *9amNews*, 4 februarie 2008,
<http://www.9am.ro/stiri-revista-presei/2008-02-04/poezia-tanara-claudiu-komartin-i.html>(09.09.2014).
- Simuț, Ion, „[O întrebare pentru Vasile Baghiu]”, în *Familia*, nr. 3, 1999,
<http://vasilebaghiu-ro.webs.com/manifestelehimerismului.htm> (14.10.2015).
- Szabó, Róbert Csaba, „Gyorsfénykép induláskor – Fiatal, kolozsvári írók antológiája [Fotografie la minut în momentul pornirii – antologia tinerilor scriitori clujeni]”, 11.01.2009,
<http://www.litera.hu/hirek/gyorsfenykep-indulaskor-fiatal-kolozsvari-irok-antologiaja>, (08.02.2016).
- Sz. L. [Szenczei László], „Magyar–román anthologia [Antologie maghiar -român]”, în *Korunk*, ianuarie 1931,
<http://korunk.org/?q=node/5389> (21.04.2015).
- Szentimrei, Jenő, „Magyar irodalom Erdélyben [Literatur maghiar în Transilvania]”, în *Korunk*,
<http://www.korunk.org/?q=node/4253> (20.04.2015).
- Teftescu Alex, „Povești spuse de computer”, în *România literară*, 42 / 2005,
http://www.romlit.ro/poveti_spuse_de_computer (21.09.2015).
- Tamás, Aladár, „A szürrealizmus [Suprerealismul]”, iulie 1926, în *Korunk*,
<http://www.korunk.org/?q=node/4180> (20.04.2015).
- Terian, Andrei, „Arta războiului”, în *Ziarul financiar*, 11 iulie 2008,
<http://2.hidemyass.com/ip3/encoded/Oi8vd3d3LnpmLnJvL3ppYXJ1bC1kZS1kdW1pbmljYS9hcnRhLXJhemJvaXVsdWktMzA4NjAxNC8%3D> (09.09.2014).
- Turnowsky, Sándor, „Pacifizmus és forradalom [Pacifism și revoluție]”, în *Korunk*, decembrie 1929, <http://korunk.org/?q=node/5067> (21.04.2015).
- Tupa, Răzvan, „generația 00 a expirat. urmează poezia”, în *versus/m*, 2 / 2006,
http://www.primavarapoetilor.ro/versusversum_2.html (14.10.2014).
- Tupa, Răzvan, „Poezie acum”, în *Observator cultural*, nr. 485 / 2009,
http://www.observatorcultural.ro/Poezie-acum-Razvan-Tupa*articleID_22186-articles_details.html (09.10.2014).
- Tupa, Răzvan, „poetica rațională”,

- <http://www.poetic.ro/atelierrelationale/> (14.10.2014).
- Ungureanu, Delia, „Thanatofilia corporalit ții”, în *Observator cultural*, 345 / 2006,
http://www.observatorcultural.ro/Thanatofilia-corporalitatii*articleID_16439-articles_details.html (21.09.2015).
- Urmanov, Adrian, „eu sunt poemul utilitar”, în *Paradigma*, 1-2 / 2003,
http://www.revistaparadigma.ro/2003_12_urmanov.htm (09.10.2014).
- Vancu, Radu, „Poezie i individuale”, în *Steaua*, 3 / 2007,
<http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=508>, accesat 14.10.2014.
- Varga, Melinda, „A másfajta nyolcvanasok [Un alt fel de optzeci ti]”, *Irodalmi Jelen Online*, 3 / 2012,
<http://www.irodalmijelen.hu/node/13257> (08.02.2016).
- Vasilescu, Mircea, „Avem ceva în comun?”, în *Dilema veche*, 224 / 2008,
<http://www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=10218> (31.08.2016).
- Velea, Andrei, „Argumentul & fizionomia generației 2010 din Gala i”,
<http://andreivelea.blogspot.com/2012/02/argumentul-fizionomia-generatiei-2010.html> (08.10.2014).
- Vlașin, Gelu, *Manifestul Deprimist*, <http://geluvlasin.blogspot.ro/2007/05/manifestul-deprimist.html> (07.10.2014).

Coordonator științific,
prof. univ. dr. Rodica Ilie
Tomonicska

Doctorand,
Ingrid

Limite generaționiste postdecembriste în literatura română și în cea maghiară din România

În studiul de față mi-am propus să caut unitatea în diversitate, să sintetizez și să sistematizez diversele viziuni legate de problema *generației* [literare] pentru a oferi o imagine de ansamblu a problemei generaționiste în literatura română și în cea maghiară din România, cu accent pe perioada postdecembristă, respectiv a relațiilor dintre cele două literaturi. Teza se vrea o perspectivă asupra polemicii actuale în jurul termenului de generație, probleme fiind foarte importante în ceea ce privește valabilitatea „etichetei” de generație ca instrument de periodizare a istoriei literare actuale.

Cercetarea de față pornește de ipoteza că un moment istoric (traumatic) este unul dintre factorii care duc la nașterea unei generații. Bineînțeles, raportarea la un singur factor generator pare o viziune îngustă, dar poate oferi un punct de plecare viitoarelor cercetări. Un aspect următor este dinamica grupurilor generaționiste „produse” de către două axe conexe: politicul și literatura, dar și ideea momentului 1989 ca moment istoric generator al generației *transmediene* în sfera literaturii maghiare din România și al generației *două miști* în sfera literaturii române, de fapt, o filtrare prin termenul de generație a două fenomene literare care au ca punct de plecare același moment și același spațiu geografic.

Scientific Advisor,
Rodica Ilie, Ph. D.

Ph. D. C.,
Ingrid Tomonicska

Generational boundaries in post-1989 Romanian and Hungarian Literature from Romania

The present study aims to search for unity in diversity, to synthesize and systematize several approaches and perspectives related to the issue of literary generationism in order to provide an overview of the generationist issue in the Romanian literature and the Hungarian literature in Romania. The main focus of the paper lies on the post-1989 period and the literary relations between the Romanian and Hungarian literature in Romania. The thesis proposes to discuss the current debate regarding the term literary generation as there are different opposing views on the validity of using the “generation” label as an instrument to determine and establish literary periods.

The present research starts from the hypothesis that a historical (traumatic) moment is one of the factors that lead to the birth of a generation. Obviously, referring to a single factor seems to be quite a narrow perspective but it can offer a starting point for further research and discussion. The research investigates the dynamics of generationist groups “created” by the two related axes, namely politics and literature. The paper also illustrates the historical moment of 1989 which generated the *transmedian* generation within the Hungarian literature in Romania, and the generation 2000 within the Romanian literature. The term generation therefore filters two literary phenomena which have the same historical event as a starting point and they share the same geographical space.

Curriculum Vitae

TOMONICSKA Ingrid

Informații personale

Data nașterii: 04.12.1979

Adresa: 537 268 Lelicieni 26/B, jud. Harghita

Telefon: 0724-860044

Adresa de e-mail: ingiringit@gmail.com

Experiența profesională

Profesor de limba și literatura română la Liceul Teologic Romano-Catolic “Segít Mária”, Miercurea-Ciuc, perioada: 2007-2014

Profesor de limba și literatura română la Grupul școlar de Construcții “Kós Károly”, Miercurea-Ciuc, perioada: 2006-2007

Educație și formare

Tipul de formare: postuniversitar - studii doctorale cu frecvență

Perioada: 2013-2016

Instituția: Universitatea Transilvania din Brașov

Facultatea de Litere

Domeniul: Filologie

Aria tematică : Literatură română / Literatură maghiară din România

Tipul de formare: Bursier al Academiei Române în cadrul proiectului “Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”

Perioada: 2014-2015

Instituția: Academia Română, București

Coordonator: conf.dr. Andrei Terian

Tipul de formare: Seminar de traduceri literare

Perioada: 01/09/2014–06/09/2014

Instituția: Fundația Casa Traducătorilor din Ungaria, Balatonfüred (Ungaria), Institutul Ballasi din București și Institutul Cultural Român

Coordonator: conf.dr. George Volceanov

Tipul de formare: studii de licență

Perioada: 2002-2006

Instituția: Universitatea Sapientia, Facultatea de Științe Economice și Umane, Specializarea Limba și literatura română - Limba și literatura engleză, Miercurea-Ciuc

LIST SELECTIV DE PUBLICA II

1. Articole științifice și recenzii

tefania Maria Custur , Vilma-Irén Mihály and Zsuzsa Tapodi, eds. *Întâlnirea cu cel Ialt. Studii de contactologie i imagologie [Encounter with the Other. Studies in Contactology and Imagology]* în "Acta Universitatis Sapientiae", seria Philologica, 6, Ed. Scientia, Cluj-Napoca, 1 /2014, pp. 121-126.

"The women – as depicted in the first decade of the Inter-war Serie of Korunk Review form Cluj- Napoca", în *Bulletin of the Transilvania University of Brasov*, Series IV: Philology & Cultural Studies, 1 / 2015, pp. 103-122.

2. Lucr ri susținute în cadrul conferințelor și publicate în volume

1. "Orientations and Manifestos of 2000ism", în *The Proceedings of the International Conference Communication, Context, Interdisciplinarity*, vol. 3, Tîrgu-Mure , Ed. Universit ii "Petru Maior", 2014, pp.1494-1501.

2. "Prechristian and Christian Elements in tefan B nulescu's «Mistre ii erau blînzi», în *Studies on Literature, Discourse and Multicultural Dialogue*, vol. 2, Tîrgu-Mure , Ed. Arhipelag XXI, 2014, pp. 1019-1024.

3. „Borsodi L. László – o geografie personal în cadru european”, în *Communication, Culture, creation: new scientific paradigms* (Eds. Virginia Popovi , Ivana Janji , Speranța Milancovici, Eugen Gagea, Arad : "Vasile Goldi " University Press; Novi Sad, Fondatia Europa, 2015, pp. 846-850.

4. "The Image of Romanian Culture in the First Serie of the Journal «Korunk» from Cluj-Napoca", în *Globalization and Intercultural Dialogue*, vol. 2, (Editor Iulian Boldea), Târgu-Mureș, Ed. Arhipelag XXI, 2015, pp. 1150-1157.

5. "Borsodi L. László – Towards a Generic Universe", în *Narratives of the Present in Post-Totalitarian Societies* (coord. Rodica Ilie, Adrian L c tu , Dan Botezatu), Bra ov, Editura Universit ii "Transilvania", 2015, pp. 141-150.

3. Traduceri

Bucur, Nicolae, *Spiritul de comunicare între scriitori i scriituri în limbile român i maghiar* , în vol. *Tükörben. Imagológiai tanulmányok* (editori: Tapodi Zsuzsa – Pap Levente, ed. Scientia, Cluj-Napoca, 2011, ISBN 978-973-1970-56-1, pp.131-139.)

2. Documente diplomatice - Márton Áron (cotraduc tor Csilla Lázár), în "Székelyföld", XVIII, septembrie 2014, pp. 77-93.

3. Lackfi, János, *Via lung !, Alcool pentru încep tori, Administra ie centrat pe om*, în „Familia", mai / 2015, pp. 98-102.

4. Borsodi, L. László, *Urme din colb, Unduire. Noapte, Pietri alb, Ca un vis, Trezire* (vol. *Însemn ri despre p mânt*), în „Astra”, 10 / 2015, pp. 82-83.

5. Zalán, Tibor, *Cât vreme m iube ti*, în *Solda ii* (coord. George Volceanov), Bucure ti, Ed. Tracus Arte, 2016, pp. 5-19.

6. Zalán, Tibor, *Apoi o s cr p m*, în *Solda ii* (coord. George Volceanov), Bucure ti, Ed. Tracus Arte, 2016, pp. 159-172.

Curriculum Vitae (English)

TOMONICSKA INGRID

Personal information

Birth date: 04.12.1979
Address: 537 268 Leliceni 26/B, jud. Harghita
Telephone no: 0724-860044
E-mail address: ingiringit@gmail.com

Education and Training

Name of the training: Doctoral studies (3rd Cycle)
Dates: 2013- 2016
Institution: „Transylvania” University of Braşov
Department: Literature and Cultural Studies
Field: Romanian Literature / Hungarian Literature from Romania

Name of the training: Project “Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”
Dates: 2014-2015
Institution: *Romanian Academy*
Department: Literature and Cultural Studies
Field: Romanian Literature / Hungarian Literature from Romania
Coordinator: conf.dr. Andrei Terian

Name of the training: Literary Translation Seminar
Dates: 01/09/2014–06/09/2014
Institution: *Hungarian Translators House Foundation*, Balassi Institute from Bucharest, Romanian Cultural Institute
Coordinator: conf.dr. George Volceanov

Name of the training: Bachelor of Arts Degree (1st Cycle)
Dates: 2002-2006
Institution: The Sapientia Hungarian University of Transylvania, Faculty of Economic and Human Sciences, Miercurea Ciuc (Romania)
Field: Philology
Majors: Romanian Language and Literature/ English Language and Literature

Selected Scientific Works

1. Scientific articles and reviews

Review on *tefania Maria Custur*, *Vilma-Irén Mihály and Zsuzsa Tapodi*, eds. *Întâlnirea cu cel lalt. Studii de contactologie i imagologie [Encounter with the Other. Studies in Contactology and Imagology]*, in "Acta Universitatis Sapientiae", Philologica Series, 6, Ed. Scientia, Cluj-Napoca, 1 / 2014, pp. 121-126.

"The women – as depicted in the first decade of the Inter-war Serie of Korunk Review form Cluj- Napoca", in *Bulletin of the Transilvania University of Brasov*, Series IV: Philology & Cultural Studies, 1 / 2015, pp. 103-122.

2. Conference proceedings

1. "Orientations and Manifestos of 2000ism", in *The Proceedings of the International Conference Communication, Context, Interdisciplinarity*, vol. 3, Tîrgu-Mure , Ed. Universit ii "Petru Maior", 2014, pp.1494-1501.

2. "Prechristian and Christian Elements in tefan B nulescu's «Mistre ii erau blînzi», in *Studies on Literature, Discourse and Multicultural Dialogue*, vol. 2, Tîrgu-Mure , Ed. Arhipelag XXI, 2014, pp. 1019-1024.

3. „Borsodi L. László – a Personal Geography in European Frame”, in *Communication, Culture, creation: new scientific paradigms* (Eds. Virginia Popovi , Ivana Janji , Speranța Milancovici, Eugen Gagea, Arad : “Vasile Goldi ” University Press; Novi Sad, Fondatia Europa, 2015, pp. 846-850.

4. "The Image of Romanian Culture in the First Serie of the Journal «Korunk» from Cluj-Napoca”, in *Globalization and Intercultural Dialogue*, vol. 2, (Editor Iulian Boldea), Târgu-Mureș, Ed. Arhipelag XXI, 2015, pp. 1150-1157.

5. "Borsodi L. László – Towards a Generic Universe”, în *Narratives of the Present in Post-Totalitarian Societies* (coord. Rodica Ilie, Adrian L c tu , Dan Botezatu), Bra ov, Editura Universit ii “Transilvania”, 2015, pp. 141-150.

3. Translations

1. Bucur, Nicolae, *Spiritul de comunicare între scriitori i scriituri în limbile român i maghiar [The spirit of communication among writers and writings in Romanian and Hungarian language]*, in vol. *Tükörben. Imagológiai tanulmányok* (eds.: Tapodi Zsuzsa – Pap Levente, Scientia, Cluj-Napoca, 2011, ISBN 978-973-1970-56-1, pp.131-139.)

2. Documente diplomatice - Márton Áron [Diplomatic documents - Márton Áron](joint translation with Csilla Lázár), in “Székelyföld”, XVIII, septembrie 2014, pp. 77-93.

3. Lackfi, János, *Via lung !, Alcool pentru încep tori, Administra ie centrat pe om[Have a long life!, Alcohol for starters, Human-centred administration]*, in „Familia”, May / 2015, pp. 98-102.

4. Borsodi, L. László, *Urme din colb, Unduire. Noapte, Pietri alb, Ca un vis, Trezire* (vol. *Însemn ri despre p mânt*), in „Astra”, 10 / 2015, pp. 82-83.

5. Zalán, Tibor, *Cât vreme m iube ti[As long as you love me]*, in *Solda ii* (coord. George Volceanov), Bucure ti, Ed. Tracus Arte, 2016, pp. 5-19.

6. Zalán, Tibor, *Apoi o s cr p m[Then we will perish]*, în *Solda ii* (coord. George Volceanov), Bucure ti, Ed. Tracus Arte, 2016, pp. 159-172.